"Nu poți să generalizezi corectitudinea politică... Mi se pare o tâmpenie, iertat fie-mi cuvântul neacademic, această *political correctness* care a invadat America intelectuală mai abitir decât SIDA cealaltă Americă. Iar la noi o *political correctness* este o tâmpenie la cub sau la puterea a zecea..."

NICOLAE MANOLESCU

(în rev. *22*, anul XIII, nr. 12/2002, pp. 12-13)

credință
iubire
speranță

PUNCTE CARDINALE

ANUL XII
Nr. 4/136
Aprilie
2002
16 pag. - 10000 lei

PERIODIC INDEPENDENT DE ORIENTARE NATIONAL-CRESTINA

Circulație în afara României: AUSTRIA, GERMANIA, FRANȚA, ELVEȚIA, DANEMARCA, SUEDIA, SPANIA, CANADA, STATELE UNITE, AUSTRALIA

ȘAH LA CONSTITUȚIE !

În capitolul intitulat "Panique chez les négationnistes" din cartea *La grande parade. Essai sur la survie de l'utopie socialiste*, Plon, 2000, Jean-François Revel, membru al Academiei Franceze, face o afirmație demnă de reținut pentru fermitatea cu care subliniază dubla măsură întrebuințată în judecățile cu privire la cele două mari ideologii ce-au însângerat secolul XX: comunismul și nazismul. El scrie: "Negaționiștii pronaziști [contestatarii existenței Holocaustului comis de naziști – n. n.] sunt numai o mână de oameni. Negaționiștii procomuniști [contestatarii Holocaustului roșu, comis de - comuniști n. n.] sunt o legiune. În Franța, o lege (legea Gayssot, după numele deputatului comunist care a redactat-o și care, așa cum se înțelege de la sine, nu a văzut crimele contra umanității decât cu ochiul drept), prevede sancțiuni împotriva minciunilor primilor. Ceilalți [«legiunea» negaționiștilor procomuniști – n. n.] pot nega nepedepsiți criminalitatea din lagărul lor preferat".

«Cu svastica nu se poate defila, cu secera și ciocanul – da!»

(*România liberă* din 23 martie 2002)

În același context, academicianul francez face referire la *Cartea neagră a comunismului – crime, teroare, represiune* (publicată în Franța, în 1997, de un colectiv de istorici sub conducerea lui Stéphane Courtois, și tradusă în anul următor, din inițiativa Alianței Civice, de Editura Humanitas), scriind: "O altă lecție care se degajă din lectura *Cărții negre* se dovedește a fi și mai greu de mistuit pentru stânga, punerea semnului egalității între comunism și nazism. Așa cum scrie fără echivoc Jacques Rossi în *Manualul Gulagului*: «Este inutil să încerci să afli care din totalitarisme a fost mai barbar, câtă vreme ambele au impus gândirea unică și au lăsat în urma lor munți de cadavre». Înrudirea dintre comunism și nazism constituie, pentru stânga, o temă care revine în discuție continuu, dar este periodic înmormântată cu dibăcie".

Ideea unei balanțe drepte, care ar trebui să guverneze gândirea în analizarea cumplitelor tragedii care au cutremurat secolul XX este subliniată de coordonatorul *Cărții negre* în următorii termeni: "Moartea prin înfometare a copilului unui culac ucrainian, victimă a foametei provocate intenționat de Stalin, nu se deosebește cu nimic de moartea unui copil evreu înfometat de naziști în ghetoul din Varșovia". Prin această afirmație curajoasă și în același timp provocatoare, Courtois pune semnul egalității între asasinatul comunist (motivat prin lupta de clasă) și asasinatul nazist (motivat rasial). Conform noului cod penal – afirmă Courtois – asasinatele în masă săvârșite se înscriu în același concept de "crimă împotriva umanității" ca și Holocaustul.

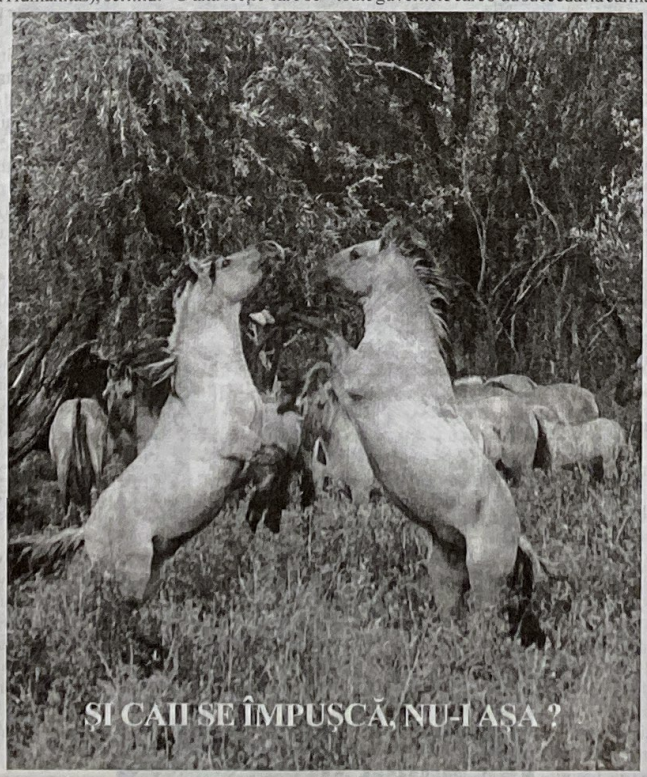

ȘI CAII SE ÎMPUȘCĂ, NU-I AȘA ?

Din păcate, istoria contemporană și actualii diriguitori ai lumii nu țin seama de acest adevăr fundamental. Scriitorul rus Lev Rasgon, care a cunoscut timp de 17 ani ororile Gulagului, constata cu amărăciune, încă din 1989, indiferența împinsă până la uitare față de crimele comunismului: "Noi nu avem muzee în care vizitatorii să se îngrozească de ororile istoriei contemporane, așa cum sunt cele de la Auschwitz sau Mauthausen, și nici memoriale ca la Lidice. Mii, multe mii de morminte, pe care nu este scris nici un nume, sunt demult uitate sub buruienile și iarba care au crescut peste ele". (La cei 80 de ani ai săi, Rasgon nu știa despre inaugurarea impunătorului Mausoleu al Holocaustului de la Washington și nici despre deschiderea Muzeului evreiesc de la Berlin, după cum nu știa nici despre proiectul construirii în inima noii capitale a Germaniei a unui grandios "Monument pentru evreii din Europa uciși".)

Nepăsarea față de victimele comunismului deplânsă de Lev Regon – "morminte pe care nu este scris nici un nume, demult uitate sub buruienile și iarba care au crescut pe ele" – nu este un fenomen specific spațiului fostei Uniuni Sovietice. Deși se pretinde că la noi, în decembrie '89, ar fi avut loc o "Revoluție anticomunistă", toate guvernele care s-au succedat la cârma țării au lăsat buruienile și iarba să crească mai departe pe mormintele fără cruce la căpătâi ale românilor asasinați prin tortură, foame, frig și lipsă de asistență medicală, în temnițe și în lagărele de muncă forțată. Speranțele celor care, de-a lungul celor 45 de ani de teroare comunistă, și-au păstrat echilibrul sufletesc și conștiința apartenenței la o entitate națională, cu toate consecințele grave care decurg din această conștiință, au fost brutal înșelate. Avertismentul lui Jean-François Revel, "comunismul este atât de devastator, încât nu-i de ajuns să scapi de el; trebuie să ieși din toate consecințele lui", este astăzi mai actual ca oricând. La 12 ani de la "ieșirea din comunism", un minimum de obiectivitate ne obligă să recunoaștem că încă ne găsim înglodați în "consecințele lui", iar perspectiva depășirii acestei situații, pe care o denumim eufemistic "tranziție" pare din ce în ce mai îndepărtată. Cauza: o gravă eroare de orientare. Atât mentorii din exterior, cât mai ales diriguitorii dinlăuntru, care și-au asumat responsabilitatea puterii politice, nu au ținut seama de faptul că o națiune nu este numai *trup*, și deci nu are numai probleme economice. Este, cel puțin în egală măsură, și *suflet*, sănătatea

(continuare în pag. 16)

Gabriel CONSTANTINESCU

UN CONFLICT DE VIZIUNI

Rememorând evenimentele petrecute de-a lungul istoriei, vom remarca că marile lupte între facțiuni au fost marcate, bineînțeles, nu în mod absolut, de o puternică caracteristică *dualistă*. Această observație era făcută de reputatul politolog francez, Maurice Duverger care, analizând fenomenologia partidelor politice, conchidea: "*De fiecare dată când opinia publică este pusă în fața marilor probleme de bază, ea tinde să se cristalizeze în jurul a doi poli opuși. Mișcarea naturală a societății înclină spre bipartidism*". Chiar dacă această afirmație pare a fi una reducționistă, trebuie să recunoaștem că, în viața cotidiană, oamenii sunt obligați să facă, în cele din urmă (după un proces, mai mult sau mai puțin determinat, de selecție) o alegere între două alternative. În sens invers, trăsăturile sau argumentele care susțin aceste alternative decurg din premise care sunt fundamental diferite.

La nivel social, această tendință dualistă este evidentă când privim consecvența cu care reprezentanții noștri politici se plasează pe baricadele opuse create de controversele care apar în legătură cu diversele probleme aflate în actualitate (în societățile postcomuniste, această problemă a generat un sentiment de repulsie a opiniei publice față de politic, sentiment de altfel normal, provenit din reflexele totalitare de mentalitate create în 50 de ani de comunism). Deși între problemele aflate în dezbatere nu există decât arareori o legătură intrinsecă sau, pentru a exemplifica, fie că este vorba de cheltuielile bugetare, problema copiilor instituționalizați, procesul de privatizare în economie sau problema minorităților, aceleași chipuri cunoscute (la noi parcă "eterne") își aruncă reciproc priviri "ucigașe" peste linia de demarcație politică. Acest fenomen se produce însă mult prea des pentru a fi pus pe seama coincidenței și se manifestă prea "necontrolat" pentru a fi cauzat de intenții precise (sau de o conspirație generală). Prin urmare, argumentele aduse de diferiți indivizi sau de diferite grupuri în favoarea sau contra unei probleme de interes general își găsesc rădăcinile în două premise fundamental opuse și ireconciliabile, care derivă din faptul că adversarii (care trebuie priviți drept *competitori*) sunt "însuflețiți" de viziuni diferite în ceea ce privește modul în care funcționează lumea.

În acest context, accepțiunea dată termenului de "viziune" nu este cea uzuală (de "vis", "speranță", "așteptare" sau "previziune"), ci înțelegem "o viziune" ca fiind "o conștiință a cauzalității". Ce înseamnă aceasta? Din perspectiva socialului, orice politică este fundamentată pe o anumită viziune asupra lumii (*Weltanschauung*), iar efectele pe care le generează afectează ansamblul societății, pentru o perioadă mai scurtă sau mai lungă de timp. Așadar, viziunile sociale sunt cele care stabilesc atât agenda gândirii, cât și agenda de acțiune a societății la un moment dat.

Premisa fundamentală de la care pornim în demersul nostru este aceea că viziunile sociale se deosebesc prin concepțiile de bază privind *natura ființei umane*. De asemenea, având ca punct de plecare caracterul dualist al oricărui conflict, credem că diversitatea viziunilor sociale poate fi clasificată în două mari categorii: viziunea "pesimistă" și viziunea "optimistă".

Susținătorii *viziunii pesimiste (subiectiviste)* pornesc de la o perspectivă pesimistă asupra lumii, considerând că ființele posedă defecte imuabile în ceea ce privește capacitățile intelectuale și potențialul moral. Limitele morale ale ființei umane, și mai cu seamă egocentrismul său, sunt văzute ca realități inerente ale vieții sociale. Imperativul moral și social fundamental ar fi exploatarea optimă a posibilităților existente conform acestei limitări intelectuale și morale, mai curând decât risipirea energiilor spre o încercare de schimbare a naturii umane, care, oricum, nu ar avea sorți de izbândă

Așadar, în loc de a considera natura omului drept ceva care ar putea fi sau ar trebui schimbat, ar fi de preferat determinarea unui mod cât mai eficient de a obține, ținând cont de aceste limitări, beneficiile sociale și morale dorite. Este o evidență logică faptul că ființa umană fiind imperfectă, nici societatea nu poate fi perfectă. Problema-cheie care intervine aici este *comportamentul uman*, deoarece, în viața cotidiană, se întâmplă de multe ori ca oamenii să-și sacrifice propriul interes în favoarea altora, dar aceasta se datorează mai degrabă unor factori de ordin subiectiv – cum ar fi devotamentul pentru un imperativ moral – decât faptului că "iubirea aproapelui" ar fi mai mare decât "iubirea de sine".

Împărtășind această credință asupra naturii umane, susținătorii "viziunii pesimiste", printre care, într-o enumerare succintă, îi amintim pe Thomas Hobbes, Adam Smith, Edmund Burke, "federaliștii" Alexander Hamilton sau James Madison, Milton Friedman, Robert Nozick sau Friedrich A. Hayek, au militat în favoarea libertății și inițiativei individuale și a restrângerii cât mai mult posibile a influenței sferei publice în sfera privată. Drept consecință, perpetuarea societății depinde de sisteme bine înrădăcinate, dezvoltate organic, precum piața liberă, valorile tradiționale și familia.

Premisa de la care pornesc susținătorii *viziunii optimiste (obiectiviste)* este aceea că ființele umane sunt în esența lor bune, defectele demonstrate de ele fiind determinate de neajunsurile instituțiilor sociale. Ființa umană este capabilă să perceapă direct cerințele semenilor ei ca fiind mai importante decât cele proprii și, drept consecință, are un comportament imparțial, chiar și atunci când se află în joc interesele sale sau ale familiei. Din păcate, înclinațiile "generoase" ale indivizilor sunt deturnate de stimulentele concepute de societate. Având în vedere că omul este "perfectibil" – existând mijloace de îmbunătățire a naturii umane în sfera potențialului ei – este nevoie de dezvoltarea sau descoperirea mijloacelor prin care ființa umană să facă tot ceea ce este bine/moral din motive adecvate, nu de dragul unor recompense sufletești sau materiale personale.

Printre cei mai de seamă purtători de cuvânt ai viziunii optimiste îi regăsim pe Voltaire, Saint-Simon, George Bernard Show, Harold Laski, John Kenneth Galbraith sau Ronald Dworkin, care au susținut că omul poate stăpâni într-o suficientă măsură complexitatea socială pentru a putea aplica logica și moralitatea binelui comun și au militat pentru creșterea rolului statului în sfera publică.

De-a lungul ultimelor două secole, aceste două viziuni au stat la baza controverselor ideologice din sfera gândirii politice, economice sau sociale. În funcție de perspectiva asupra naturii ființei umane, s-au dezvoltat două tipuri de "familii ideologice". În cazul viziunii "pesimiste", individul este elementul-cheie al raționamentului politic, iar societatea este un derivat construit de individ. În acest context, existența individului este o realitate dată și ceea ce necesită o justificare este tratamentul la care sunt supuși indivizii de către instituțiile societății organizate. Principiul care fundamentează, în mod rațional, relațiile între indivizi în comunitate este *libertatea*. Viziunea "optimistă" inversează acest raport, societatea fiind considerată primordială în raport cu individul. În acest caz, societatea este entitatea "autentică", iar individul este o ființă parțială, care devine realitate numai prin apartenența la o grupare (comunitate) din care decurg toate obligațiile și drepturile sale. Aici, relațiile care guvernează raporturile dintre indivizii ce alcătuiesc societatea se bazează pe principiul *egalității*.

Aplicând aceste deducții în sfera dihotomiei individ-societate, ne dăm seama că individul și societatea, libertatea și egalitatea sunt valori opuse, dar complemetare. În lipsa societății, individul nu poate fi "umanizat", iar în lipsa indivizilor, societatea ar fi o noțiune fără sens. Aceste dihotomii devin antagonice numai în momentul în care una dintre componente – "individul" și "libertatea" sau "societatea" și "egalitatea" – este definită ca un concept absolut. Supunându-le unei logici extreme, vom vedea că, în momentul în care una o distruge pe cealaltă, iau naștere ideologiile anarhiste sau totalitariste. Acesta este motivul pentru care promotorii democrației definesc raporturile dintre indivizi și comunitate în mod complementar.

În cadrul democrației, forțele de stânga și-au asumat dreptul de proprietate asupra virtuților egalității. Ele urmăresc instituirea unor schimbări radicale în structura societății, sperând ca prin mijlocirea statului să reducă inegalitățile de stare materială și poziție socială dintre indivizi. Pe de altă parte, forțele politice de dreapta apără cauza libertății individului, pe care o consideră amenințată de politicile intervenționiste ale statului. În fapt, ceea ce deosebește democrația de toate celelalte sisteme de guvernare este tocmai urmărirea realizării unui echibru între libertate și egalitate.

În demersul nostru, nu am făcut referire la concepțiile filosofice care au stat, în mod direct, la baza ideologiilor totalitariste ale secolului XX și care au fost experimentate cu precădere pe continentul european. Căderea regimurilor comuniste de la sfârșitul anilor '90 a întărit spusele lui W. Churchill privind natura democrației: "*Democrația este cea mai proastă formă de guvernământ; din păcate, nu cunosc alta mai bună*". De asemenea, nu îmbrățișăm nici paradigma "sfârșitului Istoriei" și a superiorității absolute a democrației propovăduite de F. Fukuyama, deoarece, la nivel universal, există multe civilizații care nu vor fi capabile sau dispuse, dintr-un motiv sau altul, să îmbrățișeze această formă de guvernare.

Cele două viziuni pe care le-am prezentat au avut drept arie de manifestare interiorul "spațiului" democrației, ambele fiind preocupate de găsirea unor soluții eficiente de guvernare democratică, prin care un număr cât mai mare de cetățeni să beneficieze de o situație socială, economică și culturală cât mai civilizate. Acest lucru se reflectă prin faptul că, deși cele două viziuni se află în conflict, stârnind emoții și reacții puternice, nici una, nici cealaltă nu și-au propus să repurteze o "victorie finală".

Revenind la considerația lui M. Duverger de la începutul acestei lucrări, trebuie să remarcăm că, din punctul de vedere al dezvoltării mecanismelor de guvernare, în cadrul democrațiilor occidentale, soluțiile politice promovate pentru rezolvarea problemelor sunt din ce în ce mai apropiate una de alta, iar dezvoltarea tehnologică tot mai rapidă reclamă găsirea unor astfel de soluții, mai apropiate de pragmatismul vieții. Aceste soluții pragmatice nu sunt însă "dezgolite" de suportul ideologic. Iar la baza oricărei ideologii stă o viziune asupra omului ... "pesimistă" sau "optimistă". Important este să nu cădem în vreuna dintre extreme.

Alexandru BOER

VREMEA ORTODOXIEI

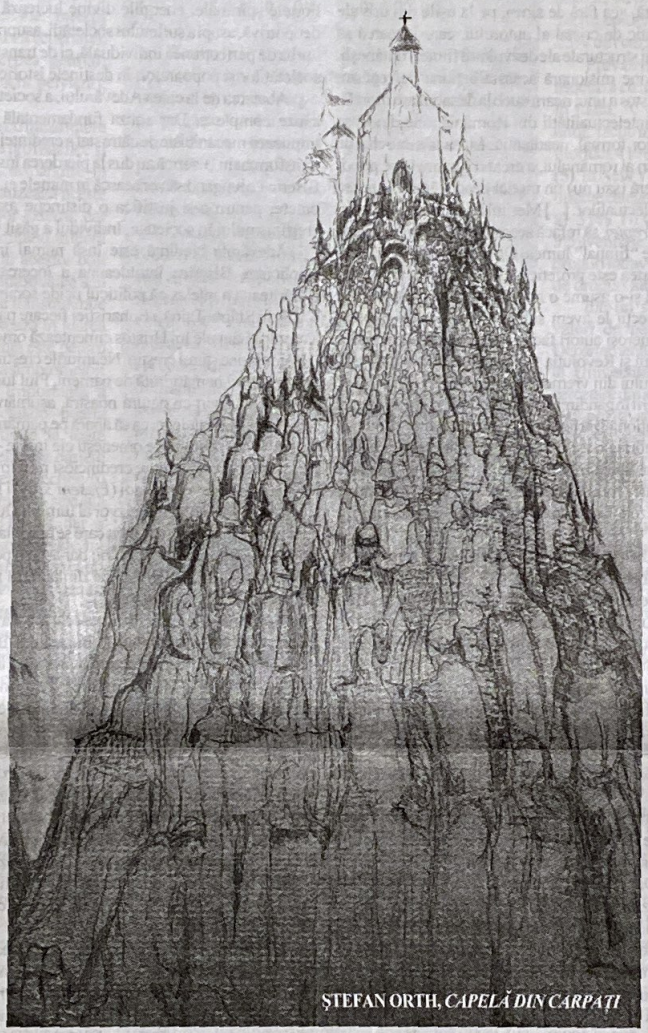

ŞTEFAN ORTH, *CAPELĂ DIN CARPAŢI*

Libertatea omului depinde de Sfântul Duh. Numai respirând scânteia divină a Existenţei putem să oglindim chipul lui Dumnezeu din noi, aici, pe chinuitul nostru Pământ. Respectând Legea nouă, ne bucurăm de Har şi fiinţa noastră se încarcă vibrând cu voinţă şi curaj pentru a transcende lanţurile necesităţii lumii, iar omul poate să redevină Om: Noul Adam. Ştim că numai prin jertfă omul a reuşit să-şi construiască adevărata făptură ca parte a Fiinţei. Prin jertfă te lepezi de sinele tău ce aparţine căderii. Fiecare neam întrupează în cultura sa mitul jertfei. Dincolo de graniţa jertfei creşte izvorul iubirii universale. Cine reuşeşte să se adape din această "adâncă" fântână va dărui viaţă lumii moarte, creând cu Adevărul nostru: Iisus Hristos. "Creaţia nu este doar o luptă cu răul şi păcatul, ea clădeşte o altă lume, ea continuă opera creaţiunii. Legea începe cu răul şi păcatul, ispăşirea încheie această luptă, dar în creaţia liberă şi temerară omul este chemat să edifice o lume două şi nemaiîntâlnită, să continue creaţiunea divină" (Nikolai Berdiaev, *Sensul creaţiei*).

Îndepărtarea de ortodoxie a aruncat omul în împărăţia întunericului. De aceea redescoperirea sensului adevăratei vieţi întru Hristos, care este ortodoxia şi aplicarea ei ca şi coordonată în decăzuta lume contemporană, este Legea nouă pentru români. Dumnezeu a pogorât în lume pe Fiul Său Iisus pentru a *ne* arăta "Calea, Adevărul şi Viaţa" întru Mântuire. În istoria păgână şi atee, omul nu numai că a părăsit "Calea" spre Adevăr, dar a încercat şi eludarea acestuia, punându-se pe sine în locul lui. Iar în istoria creştină, începând cu Toma d'Aquino, omul mereu neliniştit a încercat să constrângă Revelaţia în "patul lui Procust" al categoriilor şi raţionamentelor.

Prin filieră creştină, inserţiile unui *nous* lumesc căzut, de sorginte drăcească, a încercat introducerea într-un tipar meschin a unui Adevăr absolut şi "neînţeles" pentru mintea omenească. Această categorisire imposibilă a prea-adâncului şi plenitudinii absolute a creat premisa apariţiei omului renaşterii, mărunt şi plin de infatuarea asemănării cu Dumnezeu. Greşeala catolicismului îşi trage seva căderii din sămânţa caracterului extrovertit al Apusului, ce s-a dorit mai presus de adâncul smereniei Sfinţilor Părinţi. Dorinţa exacerbată a omului din Apus, de veşnică cutezanţă şi orgoliu, de a explicita pe *Cel ce este*, ca pe ceva ce nu poate fi explicat, a dus la întreaga tragedie a istoriei moderne. [...]

Ortodoxia nu a trebuit să-l "redescopere" pe Aristotel. Părinţii greci cunoşteau bine opera înaintaşilor lor, dar nu au simţit niciodată nevoia spirituală de a apela în operele lor la "închiderile" unei aşa-zise gândiri logice. Pentru ei Adevărul era transcendent faţă de Aristotel. [...]

Pentru ca omul să aibă bucuria trăirii ortodoxe trebuie să privească, întotdeauna, lumea "întru". Aplicarea trăirii "întru" se impune obligatoriu în calea spre mântuire. "A fi lăuntric" înseamnă a-ţi asuma ortodoxia, adică împlinirea creaţiei dumnezeieşti: "Creaţia nu este permisă, nici îndreptăţită prin religie, creaţia este ea însăşi religie. [...] Natura umană este creatoare, căci ea este după chipul şi asemănarea lui Dumnezeu - Creatorul" (N. Berdiaev, *Sensul creaţiei*). Creaţia umană împlineşte întru Hristos crearea universului. Fără creaţie omul nu există, dar nici fără om creaţia nu ar putea să fie. Creaţia este pentru om şi omul pentru creaţie. Dumnezeu l-a făcut pe om pentru a împlini prin iubirea lui Creaţia.

Omul este Dumnezeu şi Dumnezeu este Om în Iisus Hristos. Şi întreaga istorie se împlineşte în istoria Omului absolut, Fiul lui Dumnezeu, iar reîntrarea în istoria creştină a umanităţii este datoria firească, divină, a fiecărui om care prin comuniune cu neamul său să se împărtăşească din istoria eternă a lui Iisus.

Numeroşi ortodocşi, din păcate, confundă ortodoxia numai cu spiritul contemplativ. E adevărat, specificul covârşitor al dreptei credinţe este contemplarea lui Dumnezeu. Fără îndoială, acest fapt dă consistenţă absolută spiritualităţii Răsăritului. Dar ortodoxia presupune şi acţiune. Germenul acesteia este iubirea care fermentează în comuniune. Deci, ortodoxul prin iubire conlucrează cu Dumnezeu pentru binele obştei. Ortodoxia este, astfel, şi o religie a acţiunii. Un alt factor de acţiune este şi rugăciunea. Prin rugăciune Îl apropiem pe Dumnezeu de semenii noştri. Îl aducem aproape prin iubirea faţă de aproape pe Dumnezeu. Duhul Sfânt acţionează în urma rugăminţilor noastre şi, prin iubire, reuşim să facem o lume mai bună. Prin iubire şi rugăciune fiecare dintre noi poate transfigura socialul.

Cruciada împotriva păcatului se poate înfăptui nu neapărat cu sabia, ci cu iubire şi rugăciune. Se poate realiza aici, pe pământ, o lume mai armonioasă, ca o treaptă spre Rai. Dar pentru a înfăptui acest deziderat sfânt e nevoie să acutizăm în noi simţul jertfei sau să ascultăm de îndemnul lui Gogol: "Nu fiţi suflete moarte, ci vii!".

*

Istoria românilor a fost extrem de zbuciumată. Obligaţi să trăiască despărţiţi timp de veacuri, românii au reuşit, în ciuda tuturor vicisitudinilor, să se unească în 1918. Cu România Mare, un mare ideal politic a fost împlinit, iar conform lui Mircea Eliade, atunci reînvia împlinirea spirituală, activarea misiunii culturale a românilor în lume. Perioada interbelică, prin elita intelectuală excepţională, a fost calea spre desăvârşire a românilor. O cale violent întreruptă de gheaţa ateistă a comunismului. În comunism poporul român s-a îmbolnăvit sufleteşte. Sechelele unui liberalism aberant, al "formelor fără fond", de secol XIX, s-au agravat [...]. Astăzi, însănătoşirea se face extrem de dificil. După 1989, o parte numeroasă a intelectualităţii româneşti s-a aruncat din nou în braţele unui liberalism "al formelor", într-o "europenitate" prost înţeleasă. La fel ca şi comuniştii, intelectualii "subţiri" şi "elitişti" ignoră structura fundamentală şi complexitatea sufletească a poporului român. Ei îşi îndreaptă iarăşi privirea spre un model exterior şi îl îmbrăţişează fără cea mai firească analiză. Dacă până mai ieri modelul era URSS, acum el este UE. Prostituarea nu are limite. Permanent a existat în rândul intelectualităţii române sămânţa *imitaţiei*. Germenul ei poate vine din îndelungata stăpânire a Înaltei Porţi şi a "bunului împărat" de la Viena. Este o tară pe care trebuie să ne-o asumăm şi să o consumăm definitiv într-o istorie trecută şi neîmplinită, dacă dorim să ieşim din marasmul moral de astăzi. Criza de azi nu este una neapărat politică sau ecumenică, ci una morală. S-a vorbit mult despre morală, după 1989, mai ales prin Alianţa Civică, dar această grupare de intelectuali vedea morala ca pe o abstracţiune – un model, bineînţeles occidental, de urmat.

Pentru unii intelectuali de la Alianţa Civică nu "lăuntricul" contează, ci exteriorul, forma care nu defineşte conţinutul. De aceea apelul Alianţei Civice la morală a sunat dogit în sufletul românesc, deoarece morala presupune privire înlăuntrul sufletului, o conştientizare a sufletului înduhovnicit. Trebuie să pornim la o analiză fierbinte, prin iubire, a sufletului nostru legat de Dumnezeu, prin ortodoxie, pentru a reuşi restaurarea ethosului românesc. Numai restaurarea morală prin ortodoxie dăruieşte valenţe autentice voinţei noastre de a ieşi din criza societăţii de azi.

În urma revoluţiei din 1989 au apărut primele teorii eschatologice în România. Astfel s-a creionat prima soluţie creştină de rezolvare a problemelor actuale ale românismului. Ea este reprezentată de un tânăr intelectual creştin-ortodox, Răzvan Codrescu, cu cartea sa *Spiritul dreptei*, publicată la Editura Anastasia, în 1997. Voi reda, prin citate, câteva sugestive idei ale autorului: "Noţiunile politice de «dreapta» şi «stânga» îşi au rădăcinile în secolul al XVIII-lea. Pe fondul îndelungatei febre revoluţionare iluministo-romantice, ce a zguduit din temelii lumea tradiţională, *dreapta* a ajuns să desemneze orientarea politică *tradiţionalistă*, preocupată de *conservarea* vechilor valori europene, iar *stânga* – orientarea politică *antitradiţionalistă*, preocupată de abolirea sistematică a acestora, în numele aşa-zisului *progres*". Adept al dreptei, Răzvan Codrescu o defineşte ca pe "o orientare politică *realistă, tradiţionalistă, naţionalistă* şi *spiritualistă*". Aceste caracterizări sunt un fel de "categorii" ale unei drepte autentice. Autorul înţelege prin *realismul* dreptei "o adaptare lucidă a doctrinelor şi strategiilor politice la ansamblul realităţilor obiective din sânul unei naţiuni", iar prin *spiritualismul* dreptei – "deschiderea ei moral-spirituală spre valorile absolute, spre Dumnezeu". Prin *tradiţionalismul* dreptei, Răzvan Codrescu doreşte "nu conservarea unor realităţi «primitive» (cum a încercat şi încă mai încearcă, la noi şi pe aiurea, conservatorismul de tip comunist), nici vreo formă de regresivism romantic ori de protocronism, ci o dinamică vie şi constructivă pe linia unei tradiţii istorice şi spirituale corect evaluate".

Răzvan Codrescu încheie cartea cu un apel către toţi românii: "În orice caz, dacă

(continuare în pag. 4)

Ionuţ ŢENE

(continuare din pag. 3)

dreapta nu va cunoaşte o resurecţie semnificativă, politică şi spirituală, România riscă să se îngroape în nevrednicia moştenită de la lungile decenii de stângism nimicitor. Şi riscă la un moment dat să se pomenească rostind, precum Iorga odinioară: «Eu nu mai sunt eu!» Or, nu există nemorocire mai cumplită, pentru indivizi ca şi pentru popoare, decât să-şi piardă propria identitate şi să ajungă să bată, «ca fără de sine», pe la uşile din dos ale altora...» Este lăudabil esenţialismul autentic de cristal al autorului, care încearcă să readucă în memoria colectivă adevăratele căi structurale ale dezvoltării fiinţei româneşti. În cosmopolitismul exacerbat de azi, devine misionară această acţiune de regăsire identitară. Lipsa conştiinţei de sine întru Hristos a unui neam duce la dezabuzare morală. Dezorientarea morală a unei mari părţi a intelectualităţii din România vine din lipsa acestei viziuni "întru", preferând un exterior formal, neautentic. Lipsa sâmburelui de Adevăr, care să germineze în sufletul creştin al românului, a creat o ruptură între popor şi elita intelectuală. Intelectualul de azi oferă (sau nu) un model neadevărat. De aceea poporul rămâne indiferent la chemarea intelectualilor. [...] Meritul lui Răzvan Codrescu constă în faptul că a încercat, prin *Spiritul dreptei*, să refacă această legătură interumană în cadrul neamului. Răzvan Codrescu vede "fiinţial" lumea. Ortodoxia este calea spre Adevăr a neamului românesc. De aceea cartea este profetică.

Dacă linia ortodoxă pe care trebuie să şi-o asume o anumită societate este corect surprinsă de Răzvan Codrescu, unele obiecţii le avem sub forma unor idei expuse. Autorul excelează în a arăta (de altfel, numeroşi autori fac acest lucru) că accentuarea căderii sociale începe o dată cu Iluminismul şi Revoluţia franceză. În cel mai bun caz, originile *căderii* încep cu interpretarea omului din vremea Renaşterii.

Cu toţii trebuie să ştim că germenii căderii în gândirea omenească datează din vremea scolasticii. Nici chiar neliniştitul adept al raţionalizării religiei, Toma d'Aquino, nu este primul care a făcut pasul spre păcat în gândirea creştină. Înaintaşul său Petru Abélard încercase să explice ce nu putea fi explicat, adică misterul Treimii. Această încredere trufaşă în forţa minţii de a cuprinde şi explica totul este primul pas pe calea răzvrătirii. Orgoliul îl urmează pe Lucifer în a fi Dumnezeu. Trădarea stă la masa comuniunii creştine la fel ca Iuda lângă Iisus.

Sfântul Bernard a arătat greşeala lui Abélard şi, prin el, a tuturor celor care cred că ştiu totul: "Abélard, imaginându-se că ştie toate câte sunt în cer şi pe pământ, cu excepţia verbului *a nu cunoaşte*, scrutează totul, cercetează tainele Domnului şi, prin investigaţiile sale, ne face cunoscute lucruri pe care nici unei limbi umane nu îi este dat să le exprime. Gata să înţeleagă totul, pretinde că poate chiar să explice ceea ce depăşeşte raţiunea, sfidând preceptele credinţei şi ale raţiunii înseşi".

A venit vremea ca apele să fie despărţite de uscat. Trebuie să se afirme răspicat că cei care s-au îndepărtat de Evanghelie şi sfaturile Sfinţilor Părinţi, introducând un fals progres în religie (care se constituie în otravă a vieţii), au greşit şi s-au îndepărtat de adevărata credinţă: ortodoxia.

Politica autentică nu este de dreapta sau de stânga, ci ceea ce conlucrează omul creştin în cadrul adevăratei credinţe.

Răzvan Codrescu a încercat să construiască o ortodoxie aplicată în cadrul vieţii autentice, dar nu a mers până la rădăcinile ei. S-a oprit într-un anumit secol XVIII în explicarea unei politici care trebuie să funcţioneze în societate. Bineînţeles, în aceste coordonate, ea poate fi numai de dreapta. Dar ortodoxia vine de la Scriptură, prin Sfinţii Părinţi, când viaţa nu era în limitele unei viziuni de "stânga" sau de "dreapta". *Viaţa era adevărata credinţă*. Adevărata politică românească nu poate fi decât *întru Hristos*, adică ortodoxă. Pentru creştin există credinţa adevărată în acţiune, nu dreapta sau stânga ei. Înnoirea înseamnă reînvierea adevăratei credinţe, nimic altceva. [...]

După dezagregarea Renaşterii, ca şi principiu al istoriei moderne căzute, dusă până la dezumanizarea omului individualist a lui Nietzsche şi a celui colectivist a lui Marx, în Europa s-a încercat revitalizarea umanismului. Omul lui Havel, Michnic sau Tismăneanu este rupt de Dumnezeu. El nu este viu, iar rădăcinile libertăţii sale îşi trag seva din cădere. Umanismul perorat la sfârşitul secolului XX este o încercare de întoarcere la umanul Renaşterii înainte de dezintegrare. Se încearcă o reîntoarcere în istorie. De fapt, o întoarcere fatală la originea căderii umaniste. S-a întâmplat un fapt oarecum paradoxal în vremea noastră: comunismul, care este urmarea firească a Renaşterii umaniste, a fost combătut cu aceleaşi arme ale umanismului, dar cu armele de dinainte de dezintegrarea principiului umanist. Omul căzut nu a fost înlocuit cu omul harismatic, ci tot cu un fel de om supus necesităţii. Cred că înfrângerea "căderii" comuniste cu un alt principiu al "căderii", de data aceasta de sorginte umanistă, nu este viabilă. Viul înfrânge moartea. Calea vie trece peste calea moartă. De aceea victoria asupra comunismului a umanismului de sorginte renascentistă este iluzorie şi trecătoare. Numai restaurarea Omului absolut – Iisus – în toate filmele vieţii întemeiază lumina taborică – societatea transfigurată. Noua viaţă nu este Împărăţia pe pământ, ci anticamera obligatorie pentru mântuire. Organicitatea societăţii creştine transfigurate este o ordonanţă divină pentru ca Iisus să vină la Judecata de Apoi. Drumul spre Paradis trece prin respectarea Legii noi.

Timpul "ismelor" a trecut, a venit vremea ortodoxiei. Evanghelia şi Sfinţii Părinţi ne călăuzesc, cu ajutorul Harului, prin sinuoasa lume contemporană. Mărturisirea ortodoxă va cuprinde întreaga umanitate. Adevărata umanitate a transfigurării va înlocui falsa umanitate a necesităţii. [...]

Starea de *theosis* caracterizează societatea creştină. Nu te poţi numi creştin dacă nu acţionezi pentru o societate ce se reglează conform preceptelor creştine. Numeroşi creştini cad în ispita de a considera religia ca pe ceva separat de societate. Ca şi cum credinţa ar fu ceva strict personal, fără interferenţe cu ambientul social. Un neam creştin nu poate trăi decât într-o stare de permanentă comuniune, deci într-un stat şi o societate creştine. Creştinul care consideră că există o falie între credinţa sa intimă şi societate, care poate fi laică, acela nu posedă harul adevăratei credinţe. Aşa cum sufletul, împreună cu trupul, se transfigurează în calea spre Mântuire, participând la lucrarea Harului divin, nici creştinul nu poate fi o simplă monadă în simfonia societăţii umane. Comunitatea caracterizează creştinismul. Mântuirea nu este o proprietate egoistă a unui singur om. Prin rugăciune, credincios, cu ajutorul Harului divin, lucrează la mântuirea aproapelui. Fiecare suntem responsabili de mântuirea noastră şi prin rugăciunile fiecăruia, singuri în "pustie", contribuim la îndreptarea semenului nostru pe calea Adevărului. Societatea este o simfonie creştină. [...]

"Problema iluminării şi transfigurării spirituale, a întâlnirii voinţei lui Dumnezeu şi a Adevărului lui Dumnezeu, nu este numai o problemă personală, care se pune fiecărui suflet individual; este, de asemenea, o problemă socială, istorică, pusă popoarelor întregi. Forţele spirituale, energiile divine lucrează nu numai asupra sufletului fiecăruia, ci, deopotrivă, asupra sufletului societăţii, asupra popoarelor, asupra întregii istorii. Nu este vorba de perfecţiunea individuală, ci de transfigurările şi descoperirile spirituale în viaţa societăţilor şi popoarelor, în destinele istorice" (N. Berdiaev, *Un nou Ev Mediu*).

Abaterea de la calea Adevărului, a societăţii şi statului teocratic medieval, cuprinde cauze complexe. Dar cauza fundamentală a "căderii" în modernitate se datorează impunerii mecaniciste de către stat a credinţei adevărate. Măsurile coercitive ale unui stat transformat în Biserică au dus la pierderea însăşi a identităţii bisericeşti. Statul a înglobat Biserica, ajungând să vorbească în numele ei. Incluziunea politicului în Biserică de către putere, pentru a-şi justifica o distincţie axiologică, a dus la pierderea organicităţii creştinismului în societate. Individul a găsit un pretext de a se rupe de Biserică.

Adevărata credinţă este însă numai înlăuntrul Bisericii. În ortodoxie, faţă de catolicism, Biserica întotdeauna a încercat să se emancipeze de politic. Biserica Răsăriteană a înţeles că politicul ucide societatea creştină. [...]

Prin Sfânta Taină a Euharistiei fiecare participă la fraternitatea umană întru Hristos. Trupul şi Sângele lui Hristos cimentează omenescul, împreună cu Sfântul Duh, făurind în comuniune statul creştin. Neamurile creştine trăiesc conform societăţilor creştine. "În dragostea lui nemărginită de oameni, Fiul lui Dumnezeu nu s-a mărginit doar la unirea Ipostasului divin cu natura noastră, asumându-şi un trup viu şi un suflet înzestrat cu facultatea de a înţelege, ca să apară pe pământ şi să trăiască cu oamenii; dar pentru că El se uneşte cu ipostasurile omeneşti ele însele - oh, miracol neasemuit! - confundându-se El Însuşi cu fiecare dintre credincioşi prin împărtirea cu Sfântul Său Trup, pentru că El devine un singur trup cu noi (*Efeseni* 3, 6) şi face din noi un templu al Divinităţii întregi [...] Căci atunci acest trup, izvor al luminii Duhului, nu era încă unit cu trupurile noastre, El îi lumina din afară pe aceia care se apropiau cu vrednicie şi trimitea lumina sufletului prin mijlocirea ochilor trupului; dar astăzi, pentru că El s-a cufundat cu noi şi trăieşte în noi, El luminează sufletul chiar dinlăuntrul nostru" (Sf. Grigorie Palama, *Triada întru apărarea sfinţilor isihaşti*). [...]

Adăpându-ne din izvorul nesecat al iubirii, Ortodoxia se va dezvălui, în viaţa noastră de zi cu zi, ca la începuturile Imperiului Bizantin: "De când divinitatea a existat în umanitate, toate darurile puterii divine ce sunt spre viaţă şi spre bună cucernicie ne-au fost dăruite (*II Petru* 1, 3); din acest motiv, înfirmitatea noastră va fi împlinită de forţa divină, minciuna va fi ştearsă de adevărul dumnezeiesc, minţile noastre vor fi luminate de lumina divină. Iată, aceasta este slăvita taină şi slava tainică a zilei acesteia. Slujitorii cereşti ai luminii au văzut înaintea noastră începutul slavei acesteia şi imediat ei ne-au vestit-o, exclamând: *Slavă lui Dumnezeu din cerurile cele prea înalte!* Zorii slavei au trecut şi acum suntem în miezul slavei acesteia: fie ca slava noastră să crească şi ea; fie ca şi ea să se înalţe spre locuitorii cerurilor" (Filaret al Moscovei, *Predici şi Discursuri*).

Fiecare părticică din harul energiei divine lucrează în noi şi, cu toţii trebuie să construim la împlinirea acestui fior dumnezeiesc. [...]

Un creştin nu se poate împlini decât într-o societate creştină. El nu poate fugi de lumea în care trăieşte fără a păcătui. Lumea căzută din pricina omului trebuie îndreptată prin credinţa omului.

De libertatea omului depinde Mântuirea. [...]

Actuala criză socială, economică, politică din România nu este de sorginte materialistă, ci sufletească. Comunismul, şi nu numai, a îmbolnăvit acest neam. De aceea îndreptarea lui începe de la suflet. Însănătoşirea spirituală pe linia tradiţiei ortodoxe va duce şi la eficientizare economică şi politică.

Azi, guvernanţii încearcă metode strict economice la o criză morală. E ca şi cum te-ai îngrijit numai de trup, neglijând sufletul.

Credinţa şi căinţa, aplecarea spre viaţa duhovnicească, aceasta va lumina ţara ca soarele de pe cer. Criza noastră e o boală sufletească. Însănătoşirea va veni, atunci, când vom crede cu adevărat.

Zbuciumul mecanicist al actualei clase politice, obsedate de legislaţia materială, agravează boala.

Sfintei noastre Biserici Ortodoxe îi revine misia providenţială de a păstori poporul român pe calea dreptei credinţe.

"Constatăm că Biserica este revenirea umanului: în sfârşit, bărbaţi umani şi femei umane! Biserica nu depreciază umanul, ea îl înfloreşte. Acolo unde ea nu-l înfloreşte, nu este Biserică. Biserica se recunoaşte după creşterea umanului, pentru că ea este Trupul lui Hristos – Dumnezeu devenit om, devenit cel mai uman dintre oameni. Şi umanul nu creşte decât intrând în viaţa fiilor lui Dumnezeu. Desigur această înflorire – Împărăţia lui Dumnezeu – nu se manifestă decât pentru cei care acceptă să treacă prin cruce, ca şi Fiul lui Dumnezeu Însuşi" (M. Costa de Beauregard).

Numai o societate a "cumineciturii", inimă din inima lui Hristos, sub oblăduirea Bisericii, va putea reda, în sfârşit, liniştea (*isihia*) tainică omului contemporan neliniştit şi decăzut.

Orice propensiune sociologică materialistă, care provoacă o lume a monadelor dezbinate, sau orice apologie socială a hazardului şi anarhiei ideatice, trebuie să îi dea de gândit credinciosului autentic.

A sosit, în sfârşit, vremea ortodoxiei, a luptei dârze de cruciat a fiecăruia, în comuniune cu aproapele, pentru înfrângerea definitivă a hidrei sociabilităţii (antisociale) materialiste şi mecaniciste. Duşmanul vine din cădere, cruciatul îşi trage seva din Înviere. *Iisus a învins moartea*.

De fapt, e război între creştini şi păcat. Risipirea negurei va aduce lumină. O viaţă a viilor va veni prin rugăciune şi credinţă.

Suntem cu toţii participanţi la istoria lui Iisus. Să trăim cu căinţă şi demnitate!

De fiecare dintre noi depinde împlinirea Destinului: Vremea Ortodoxiei.

«O LEGE A FĂRĂDELEGII»

în acest număr: dezincriminarea prostituției sub aspect medical

Recentul proiect de lege privitor la dezincriminarea și instituționalizarea prostituției este susținut în cercurile puterii și în *mass media* de o propagandă insidioasă și iresponsabilă, bazată pe o seamă de argumente mistificatoare de natură socială, juridică și medicală, a căror deconspirare reclamă implicarea fermă a specialiștilor onești din domeniile respective.

Centrul de Studii Teologice Aplicate (înființat recent cu binecuvântarea Î.P.S. Teofan și funcționând sub egida Mitropoliei Olteniei) – care-și propune să dezvolte "programe de cercetare biblică și patristică cu caracter interdisciplinar, cu scopul de a sprijini lucrarea Bisericii în lume, aplicând rezultatele cercetărilor și oferind soluții teologice în diverse domenii: misiune, știință, bioetică, medicină, drept, asistență socială, pedagogie, sociologie, ecologie" – a inițiat tocmai un astfel de demers, adunând o impresionantă documentație științifică și statistică, pe baza căreia a elaborat un solid corp de argumente multidisciplinare împotriva respectivului proiect legislativ. Rezultatele cercetărilor se regăsesc în broșura intitulată *Legiferarea prostituției, o lege a fărădelegii. Argumente moral-religioase, juridice, sociologice și medicale împotriva dezincriminării prostituției*, Editura Mitropoliei Olteniei, Craiova, 2002 (din care am extras pentru numărul de față, cu îngăduința D-lui Dr. Pavel Chirilă, un rezumat al părții *medicale*, după ce în numărul trecut prezentasem aspectul juridic al problemei).

Bolile venerice

Bolile venerice constituie un capitol important în patologia umană. Astăzi sunt cunoscute în limbajul medical ca BTS (boli cu transmisie sexuală); STD (*Sexual Transmissible Diseases*); MTS (*maladies sexuellement transmissibles*). Iată o listă a acestora: HIV; sifilis; gonoree; uretrite nespecifice; boli inflamatorii pelvine; infecții genitale; sindrom Reiter; limfogranulomatoză venerianã; sancroid; candidozã; tricomoniazã; herpes genital; condolomatozã genitalã; parazitozã (pãduchi pelvieni); scabie.

Există câteva motive pentru care bolile cu transmitere sexuală sunt greu de stăpânit prin mijloace profilactice și curative, ele continuând să aibă o largă răspândire în populație: 1) mulți agenți patogeni care cauzează aceste boli sunt neadaptați și vulnerabili factorilor externi, dar perfect adaptați cavităților genitale, transmițând infecții prin contactul intim; 2) agenții patogeni ai acestor boli cauzează frecvent sindroame clinice asimptomatice sau oligosimpto-matice pentru unii indivizi, dar transmisibile și simptomatice pentru alții, ceea ce derutează în luarea unei decizii terapeutice; 3) perioda de latență este pentru unele boli foarte lungă înainte de declanșarea simptomelor; 4) promiscuitatea este cauza cea mai importantă a răspândirii acestor boli; prin perversiunile sexuale – poarta de intrare și răspîndire – se poate extinde la toate emonctoriile; 5) exceptând condomul, celalalte bariere contraceptive sunt ineficiente în prevenirea infecției; 6) pacienții care suferă de o boală cu transmitere sexuală devin vulnerabili pentru toate celelalte BTS-uri, dar și pentru alte afecțiuni (cancer al organelor genitale etc.).

Cei care susțin legiferarea prostituției își argumentează medical demersul, fiind convinși că instituționalizarea prostituției ar înlesni profilaxia și tratamentul BTS-urilor, ceea ce este fals, cum vom arăta în continuare.

Nu ne vom ocupa aici de aspectele sociale și spirituale ale acestui fenomen. Vom face totuși precizarea că practicarea, favorizarea și promovarea prostituției este un păcat aspru pedepsit de Dumnezeu.

Studiul actual este sistematizat pe baza datelor din literatura de specialitate și își propune să dovedească faptul că *toate aspectele medicale ale patologiei veneriene pledează împotriva legiferării prostituției.*

Răspândirea bolilor venerice

SIFILISUL. În anul 1990, în SUA au fost raportate 50223 cazuri noi de sifilis primar și secundar și 55132 cazuri de sifilis latent primar **(1)**. În ciuda eforturilor făcute de instituțiile medicale și sociale, numărul total de cazuri se menține într-o creștere constantă, iar numărul de cazuri cu sifilis primar și secundar este într-o curbă ascendentă. Numărul cazurilor nediagnosticate este estimat a fi mult mai mare. În România numărul de cazuri de sifilis este în creștere (10134) față de anul 1999, când au fost înregistrate 8286 de cazuri. Și indicele de morbiditate este în creștere: de la 36,90 în 1999 la 45,17 la 100000 locuitori în 2000 (Centrul de Calcul, Statistică și Documentare Sanitară).

SIDA. În România, la sfârșitul anului 2000, se înregistrau 6720 de cazuri, respectiv 1091 adulți și 5629 copii bolnavi de SIDA. Anul 2001 înregistrează o ușoară creștere, semnalându-se 7820 de cazuri SIDA, dintre care 1375 adulți și 6445 copii. În cazul adulților, principala cale de transmitere o reprezintă heterosexualitatea (în anul 2000, din 561 de cazuri semnalate la femei, 319 contactaseră boala prin contact sexual, iar în anul 2001, dintre cele 697 de femei bolnave, 387 au fost infectate prin contact sexual). În ceea ce privește situația la nivel mondial, la sfârșitul anului 2001 s-au înregistrat 40 milioane de persoane cu HIV. Centrul Național pentru Statistici de Sănătate (SUA), în raportul pe ianuarie 1992, indică pentru 1989 că infecția HIV a fost a treia cauză de deces în Statele Unite, pentru toate rasele, la vârstele cuprinse între 25-44 de ani **(1)**. OMS (Organizația Mondială a Sănătății) estimează că circa 1 milion de copii infectați cu HIV s-au născut la începutul pandemiei HIV, iar mai mult de jumătate din aceștia au dezvoltat SIDA și au murit **(1)**.

În România, alte BTS-uri înregistrate în anul 1999 (declarate la cabinetele medicale din policlinici și ambulatoriul de specialitate) arătau o cifră de 3487 cazuri, în timp ce în anul 2000 numărul acestora a ajuns la 7432 (Centrul de Calcul, Statistică și Documentare Sanitară, București).

Aceste câteva cifre statistice demonstrează o largă răspândire și o rată crescătoare a bolilor venerice, riscul de transmitere fiind sporit în cazele de prostituție și prin prostituția de stradă.

Incubația și contagiozitatea bolilor venerice

SIDA: 3-6 săptămâni până la apariția unui sindrom HIV acut (doar la 50% din infectați), care este însă *nespecific*, semănând cu o banală infecție virală. Perioada de latență care urmează este de circa 10 ani **(1)**. Pozitivarea serologică: 4-8 săptămâni după infectare.

SIFILISUL: 3-6 săptămâni. Sifilisul secundar apare la 6-8 săptămâni după vindecarea sifilisului primar **(1)**. Folosirea ocazională a antibioticelor prelungește incubația la 60-90 zile. Pozitivarea serologică apare după 40 de zile.

Persoana infectată este contagioasă și poate transmite boala în perioda incubației, înainte de apariția simptomelor și de pozitivarea reacțiilor serologice.

"Pe tot parcursul perioadei de incubație din sângele pacientului și din țesuturile sale pot fi izolate virusurile HIV sau componente specifice din structura lor" **(2)**. "Sângele unui pacient cu sifilis în perioada de incubație este infectant" **(1)**. "Infecția sifilitică este sistemică la câteva ore după contaminare, deși un timp lipsește orice semn clinic sau serologic" **(3)**. "Examenul ultramicroscopic sistematic poate pune în evidență treponeme începând din a 7-a sau a 8-a zi a incubației. Acest fapt a fost explicat prin existența unui șancru microscopic profund, care face să se admită posibilitatea unei contagiozități precoce înainte de apariția șancrului" **(3)**.

Infectivitatea estimată în HIV este de circa 80 de ori mai mare prin transmiterea de la femeie la bărbat (ceea ce se întâmplă în cazul prostituatelor) decât de la bărbat la femeie **(4)**.

Patologia prostituatelor

"Prostituția și contactul prin prostituție reprezintă clar factorul major în epidemiologia HIV și altor BTS-uri în țările din Africa, Asia și America Latină" **(5)**. "Contraceptivele orale, pe care prostituatele le iau în mod regulat, cresc riscul de infecție cu *Chlamydia trachomatis* și *Neisseria gonorrhoeae*" **(5)**.

Studiile arată "prevalența anticorpilor anti-HIV la prostituate comparativ cu populația generală" **(6)**. Un studiu efectuat pe prostituatele din Nairobi arată, într-un interval de supraveghere de 4 ani, o creștere a titrului de seroprevalență de la 4% la 61% **(6)**. În timp ce în America de Nord și Europa majoritatea bolnavilor atinși de SIDA sunt homosexuali, în Africa 80% din bolnavi sunt heterosexuali, având ca factori de risc principali raporturile sexuale cu prostituate și antecedentele de BTS-uri **(6)**. La vârful epidemiei de sifilis din SUA s-a estimat că circa 25% din cazuri s-au înfectat de la prostituate **(5)**.

Prevalența HIV-1 este foarte mare când prostituția se asociază cu abuzul de droguri. Astfel, într-un studiu făcut în Italia, 10 din 14 prostituate erau toxicomane, iar din altul, făcut în Elveția, 14 din 18 erau pozitive. În sudul Floridei, 41% din prostituatele analizate erau HIV-pozitive **(5)**. În New York și New Jersey, mai multe studii făcute pe diferite categorii de prostituate arătau următoarele procente: a) 31% HIV-pozitive la neutilizatoarele de droguri intravenoase; b) 58% HIV-pozitive la utilizatoarele de droguri intravenoase; c) 84% HIV-pozitive la utilizatoarele de droguri altele decât cele intravenoase **(5)**.

Într-un studiu multicentric, făcut în SUA, s-au găsit valori de până la 57% prostituate HIV-pozitive **(5)**. Departamentul de Epidemiologie, Biostatistică și Medicină al Universității din Washington a demonstrat, într-o cercetare din anul 2000, că mai mult de 50% din prostituate s-au pozitivat HIV în primele 6 luni de la "înrolare", iar 73% – în primele 12 luni. Acest studiu demonstrează, o dată în plus, rolul nefast al caselor de prostituție și faptul că ele reprezintă adevărate focare de infecție pentru bolile cu transmitere sexuală **(7)**.

Departamentul de Microbiologie și Boli Infecțioase al *Women's and Children's Health Network* din Victoria – Australia și-a propus să cerceteze riscul la care sunt supuși clienții caselor de prostituție. Pentru aceasta a analizat 291 bărbați – clienți într-o perioada de 7 zile – prin extragerea acidului nucleic din lichidul seminal (preluat din prezervative). S-a testat *polymerase chain reaction* pentru prezența Chlamydiei trachomatis și s-a găsit în 6% din cazuri, Neisseria gonorrhoeae în 16% din cazuri, Trichomonas vaginalis în 1% din cazuri, HSV (*Herpes Simplex Virus*) în 8% din cazuri, HIV în 1% din cazuri. În orice caz, 26% din cazuri erau pozitive pentru una sau mai multe infecții și în 5% din cazuri s-au găsit mai mult de un agent patogen **(8)**. Departamentul de Patologie clinică al Universității Juntendo din Urayasu, Japonia, a comparat din punctul de vedere al prevalenței HPV două loturi: 546 prostituate și 233 femei-lot martor. Rata HPV-pozitiv a fost mai mare (p 0,01) în rândul prostituatelor decât în lotul martor **(9)**.

Un colectiv de cercetători de la Northwestern University Medical School Chicago, USA, și-a propus să evalueze corelațiile între diferite aspecte patologice și prostituție. Au examinat 1142 femei din închisoare și au ajuns la concluzia că fuga de acasă are un rol important pentru intrarea în prostituție la vârsta adolescenței; abuzul sexual din copilărie dublează riscul de a intra în prostituție; abuzul de droguri se instalează, de regulă, după intrarea în prostituție **(10)**.

Ministerul Sănătății Publice din Thailanda a inițiat un interesant studiu privind rezultatele examinărilor la "înrolarea" prostituatelor. În felul acesta, cercetarea a demonstrat că aceste femei vin cu o puternică încărcatură patologică genitală; lotul studiat a fost de 500 de femei. Pozitivitatea reacției HIV s-a găsit la 47% din prostituatele bordelurilor și în proporție de 13% la cele angajate în alte forme de prostituție (p 0,001); alte afecțiuni: chlamydia – 20%, gonoreea – 15%, serologie pozitiva pentru sifilis – 9%, ulcere genitale – 12%, seroreacție pozitivă pentru haemophilus ducreyi – 21%, HSV-2 – 76% **(11)**.

Un studiu prospectiv făcut timp de 10 ani de Departamentul de Sănătate Publică al Universității Miguel Hernández din Alicante, Spania, demonstrează creșterea progresivă a numărului de prostituate HIV-pozitive (de la 0 la 8,8 cazuri/1000 femei pe an), această creștere fiind încă și mai mare atunci când ele sau partenerii lor folosesc droguri **(12)**.

Concluzii

1. Statisticile demonstrează că legalizarea prostituției nu reduce numărul de cazuri de boli cu transmitere sexuală.

2. Studiile de sănătate publică demonstrează că în țările unde prostituția este legiferată există tot timpul o rețea paralelă de prostituție neoficială, adică nesupravegheată prin mijloace legale.

(continuare în pag. 6)

(urmare din pag. 5)

3. Contagiozitatea precoce, mult anterioară primelor semne clinice şi pozitivării serologice, şi simptomatologia săracă (în cazul HIV) sau atipică (în cazul sifilisului) fac ca BTS-urile (bolile cu transmitere sexuală) să se transmită fără control şi înainte de a se depista îmbolnăvirile prostituatelor.

4. Datele statistice şi fiziopatologice demonstrează că transmiterea se face de 80 de ori mai uşor de la femeie la bărbat decât invers, ceea ce dovedeşte că o casă de prostituţie este un focar de infecţie greu de stăpânit.

5. Datele prezentate mai sus demonstrează ca BTS-urile se asociază fatalmente între ele şi favorizează un procent mai mare de cancere genitale.

6. Majoritatea prostituatelor recurg după "înrolarea" în bordel şi la droguri, ceea ce creşte considerabil prevalenţa HIV.

7. Toate statisticile demonstrează că BTS-urile sunt mult mai frecvente la prostituate comparativ cu populaţia generală.

8. Studiile prospective demonstrează că există o curbă ascendentă privind prevalenţa BTS-urilor în casele de prostituţie.

9. Prin însăşi profilul imoral al practicării prostituţiei, la angajare vin, de regulă, femei cu o bogată patologie genitală. Este imposibil de selectat la angajare femei imorale, dar sănătoase din punct de vedere genital.

10. Documentarea medicală pe Internet relevă, pentru anul 2000, un număr de 64 de studii făcute pe loturi de prostituate. Toate aceste studii demonstrează patologia crescândă a prostituatelor.

(Rezumat al documentarului alcătuit de Dr. Pavel Chirilă, în colaborare cu Asist. Soc. Andreea Bandoiu şi Asist. soc. Bianca Rotaru)

Surse documentare

(1) Autori: Kurt J. Isselbacher, Eugene Braunwald, Jean D. Wilson, Joseph B. Martin, Anthony S. Fauci, Dennis L. Kasper
Titlu: Harrison , *Principiile Medicinei Interne*, pp. 592-602, 716-723,1743,1741,1743,1746
Editura Teora,1999, vol. 1, vol. 2
(2) Autor: Ioan Nedelcu
Titlu: *HIV, AIDS, SIDA* – cap. 3.1: Perioda de incubaţie în boala HIV , pp. 25-26
Editura Militară, Bucureşti, 1991
(3) Autori: Al. Colţoiu
Titlu: *Tratat de dermato-venerologie*, vol. I, partea I , cap. 9.3.1: Sifilisul primar, pp. 540-541
Editura Medicală, Bucureşti, 1986
(4) Autori: Alfred S. Evans, Richard A. Kaslow
Titlu: *Viral Infections of Humans – epidemiology and control*, cap. 24: Retroviruses-HIV, pp. 723-735, cap. 33: Human papillomaviruses, p. 999
Editura Plenum Medical Book Company, New York and London
(5) Autori: King K. Holmes, P. Frederick Sparling, Per Anders Mardh, Paul J. Wiesner, Willand Cates, Stanley M. Lemon, Walter E. Stamm
Titlu: *Sexually transmitted diseases*, cap. 7, pp. 71-94
Second Edition
(6) Autori: M Rosenheim, A Itòva-Nyaporo
Titlu: *Sida infection ŕ VIH – aspects en zone tropicale*
Editura Ellipses, 32 rue Bargue, 75015 Paris
Sursa: Universités Francophones , pp. 48-98
(7) Autori: J. M. Bealen, B. A. Richardson, Jr. H. L. Martin, P. M. Nyange, L. Lavreys, E. N. Ngugi, K. Mandaliya, J. O. Ndinya-Achola, J. J. Bwayo, J. K. Kreiss
Instituţia: Departments of Epidemiology, Biostatistics and Medicine, University of Washington, Seattle, Washington, USA, jbaeten@u. washington.edu
Titlu: "Trends in HIV-1 incidence in a cohort of prostitutes in Kenya: implications for HIV-1 vaccine efficacy trials"
Sursa: *Jurnal of Acquiered Immune Deficiency Syndromes*, 24 (5): 458- 64, 15 august 2000
(8) Autori: S. N. Tabrizi, S. Skov, V. Chandeying, J. Norpech, S. M. Garland
Instituţia: Departament of Microbiology and Infections Diseases, Women's and Children's Health Network, Victoria, Australia, sepehta@ozonline.com.au
Titlu: "Prevalence of sexually transmitted infections among clients of female commercial sex workers in Thailand"
Sursa: *Sexually Transmitted Diseases*, 27(6): 358-62, iulie 2000
(9) Autori: K. Ishi, F. Suzuki, A. Saito, T. Kubota
Instituţia: Department of Clinical Pathology, Juntendo University Urayasu Hospital, Chiba, Urayasu City, Japan
Titlu: "Prevalence of human papillomavirus infection and its correlation with cervical lesions in commercial-sex workers in Japan"
Sursa: *Journal of Obstetrics & Gynecology Research*, 26(4): 253-7, august 2000
(10) Autori: S. F. McClelland, K. M. Abram, L. A. Telpin
Instituţia: Northwestern University Medical School, Chicago, USA
Titlu: "Pathways into prostitution among female jail detainees and their implications for mental health services"
Sursa: *Psychiatric Services*, 50(12): 1606-13, decembrie 1999
(11) Autori: Limpakarnjanarat K., Mastro T. D., Saisorn S., Uthaivoravit W., Kaewkungwal J., Korattana S., Young N. L., Morse S. A., Schmid D. S., Weniger B. G., Nierburg P.
Titlu: "HIV-1 and other sexually transmitted infections in a cohort of female sex workers in Chiang-rai, Thailand"
Instituţia: HIV/AIDS Collaboration, Ministery of Public Health, Nothaburi, Thailand
Sursa: *Sexually Transmitted Infections*, 75(1): 30-5, februarie 1999
(12) Autori: J. Vioque , I. Aguado-Hernández, E. García Fernández, M. García de la Hera, C. Alvárez-Dardet
Instituţia: Departamento de la Salud Pública, Universidad Miguel Hernández, Alicante, Spania
Titlu: "Prospective cohort study of famale sex workers and risk of HIV infection in Alicante, Spania (1986-96)"
Sursa: *Sexually Transmitted Infections*, 74(4): 284-8 august 1998

Secretarul de stat Ion Antonescu | **AŞA EXECUTIV, AŞA LEGISLATIV!** | la lansarea revistei *Hustler*

DE LA "DRACULALAND" LA "THAILANDA EUROPEI"

România faţă cu proxenetismul "democraţiei originale"

Recentul proiect de lege privitor la dezincriminarea şi instituţionalizarea prostituţiei aminteşte, o dată în plus, de vechiul proverb românesc: "Ţara arde şi baba se piaptănă". Iar aceasta nu numai pentru că în România postcomunistă există numeroase alte urgenţe legislative cu caracter vital, ci şi pentru că prostituţia beneficiază deja de o reglementare oficială suficient de largă şi perfect democratică (art. 328 din actualul Cod Penal). Mai mult decît atît: spre deosebire de modificarea legislativă adoptată recent în privinţa homosexualităţii, mai degrabă ca o formă de curtoazie *sui generis* faţă de ambasadorul unei mari puteri (vorba bancului apărut pe acest fond: *Be my Guest!*), în cazul prostituţiei nu este vorba de nici o presiune externă, ci doar de ideea fixă a unui grup politic autohton, susţinută cu o argumentaţie insuficientă şi falsă, într-o redactare de un ridicol demn de "Anul Caragiale" (bordelurile numite eufemistic "eros-locuri", prin traducerea decerebrată a sintagmei englezeşti *eros-center*!) şi care a făcut deja "deliciul" mai multor dezbateri publice.

Principalul argument al susţinătorilor acestei reforme legislative se vrea unul de natură medicală: că prin instituţionalizare prostituţia va putea fi monitorizată, iar în acest fel rata îmbolnăvirilor venerice va scădea. Infailibil la prima vedere, acest argument propagandistic este contrazis de numeroasele statistici efectuate recent atît în ţări unde prostituţia este incriminată, cît şi în ţări unde s-a procedat la dezincriminarea acesteia: între unele şi celelalte nu există diferenţe semnificative în ce priveşte rata bolilor cu transmisiune sexuală (BTS). Dovadă că adevărata problemă nu este incriminarea sau dezincriminarea prostituţiei (existente pretutindeni şi dintotdeauna), ci limitarea fenomenului prin măsuri responsabile şi concrete de natură moral-educaţională, socio-economică şi medico-sanitară. Legalizarea juridic-abstractă este o măsură facilă şi ineficientă, riscînd să ducă chiar la o recrudescenţă a fenomenului (mai ales sub forma unor "reţele paralele", neoficiale), cum o arată experienţa majorităţii ţărilor care au pus-o în practică. Legalizarea permisivă nu constituie, în ultimă instanţă, decît o formă de încurajare şi protecţie oficială, în virtutea căreia Statul devine principalul proxenet.

Pe de altă parte, este ştiut de toată lumea (cu excepţia parlamentarilor noştri) că majoritatea bolilor cu transmisiune sexuală au o lungă perioadă de incubaţie în decursul căreia nu pot fi depistate prin semne sigure, oricît de riguros ar fi controlul medical. Or, în acele cîteva luni sau chiar numai săptămîni, o prostituată bolnavă (*nota bene*: de cel puţin 60 de ori mai predispusă BTS-urilor decît o persoană normală!) poate îmbolnăvi sute şi mii de clienţi, care la rîndul lor devin transmiţători inconştienţi către cel puţin tot atîtea alte persoane (în speţă, soţii nevinovate, iar uneori şi progeniturile acestora).

Din punct de vedere sociologic, ne aflăm în faţa unui atentat la sănătatea vieţii familiale, dar şi în faţa unei noi forme de sclavie. Vînzîndu-şi trupul în mod mai mult sau mai puţin liber, prostituata îşi vinde o dată cu el şi libertatea, devenind, practic, proprietatea proxenetului şi fiind supusă în diferite grade capriciilor acestuia (ea nu-şi mai decide nici preţul, nici "modul de întrebuinţare", nici clienţii, nici ritmul activităţii). Prostituata nu-şi pierde numai demnitatea, dar şi umanitatea, devenind treptat o simplă "maşină de făcut sex". În acelaşi sens, din activitatea sa specifică fiind exclusă implicarea afectivă şi moral-spirituală, ea pierde principalele mărci distinctive ale umanului în raport cu regnul animal. Prostituţia legalizată este cea mai cinică modalitate de înjosire oficială a femeii, implicînd o discriminare indirectă şi o gravă deteriorare a imaginii sale generale în conştiinţa sexului opus.

În fine, este aproape de prisos să mai vorbim despre scandalul moral-religios al unei asemenea "legi a fărădelegii" (împotriva căreia, în mod firesc, Biserica s-a constituit în principalul bastion de rezistenţă). Prostituţia pîngăreşte trupul omenesc, prefăcîndu-l din "templu al Duhului Sfînt" (*I Corinteni* 6, 19) în capişte a desfrînării. Vechiul Testament stătea sub semnul poruncii a şaptea din Decalog ("Să nu fii desfrînat!" – *Ieşirea* 20, 14) şi pedepsea aspru orice formă de preacurvie (mergîndu-se pînă la lapidare). În Noul Testament, Hristos este mult mai îngăduitor ("Cel fără de păcat dintre voi să arunce cel dintîi piatra asupra ei"), însă condiţia este clară: "Nu nu te osîndesc", dar "de-acum să nu mai păcătuieşti!" (cf. *Ioan* 8, 7-11). Or, noi, care ne pretindem creştini în virtutea unei lungi tradiţii, căutăm, iată, să creăm un cadru legal de a păcătui, fără a ne mai sinchisi de Dumnezeu, pe Care am reuşit să-L prefacem doar într-un soi de garant convenţional al parastaselor festive.

În faţa acestui proiect legislativ deopotrivă anticreştin, antinaţional şi antiuman, tineretul României se simte ofensat şi profund îngrijorat, văzîndu-şi ameninţat viitorul în cele mai pure aspiraţii ale lui. Tinerii de astăzi (şi descendenţii lor) vor fi principalele victime ale disoluţiei sociale şi bioetice căreia părinţii lor se pregătesc astăzi să-i dea votul.

Nu putem, prin urmare, decît să deconspirăm această iniţiativă în acelaşi timp abjectă şi aberantă, ghidată în subsidiar de ocultе raţiuni neguţătoreşti, prin care o clasă politică patibulară, după ce a propus României să devină "Dracula-land", îi propune acum să devină o "Thailandă a Europei".

Răzvan CODRESCU

Taina jertfei

Dosar istoric Moţa - Marin

O PREMIERĂ ISTORIOGRAFICĂ ÎN PRAGUL MILENIULUI TREI

În numerele anterioare (ianuarie-februarie 2002, pp. 11-14/I-IV, şi martie 2002, pp. 7-10/V-VIII) am publicat sumarul, nota editorială şi primele două părţi ale studiului introductiv al *Dosarului istoric Moţa-Marin*; iniţial, promisesem publicarea în serial a întregului dosar, de-a lungul anului 2002, în paginile *Punctelor cardinale*. Întrucît între timp s-a ivit, mai repede decît sperasem, posibilitatea apariţiei în volum (chiar dacă într-un tiraj modest), nu vom mai publica în revistă textul integral al dosarului, ci numai studiul introductiv (din care includem în acest număr partea a treia), cu un material fotografic mai bogat decît cel din volum şi cu mici adaptări contextuale. Cifrele arabe (7-10) indică numerotarea paginilor în cadrul numărului de faţă, iar cele romane (IX-XII) continuă numerotarea paginilor dosarului din numerele anterioare.

Volumul (vezi foto), totalizînd 221 de pagini, a apărut luna trecută la Editura Puncte Cardinale, în colecţia "Cruciaţi secolului XX", avînd pe coperta I o fotografie (prelucrată în sepia) a lui Moţa şi Marin în ajunul plecării în Spania, iar pe coperta IV un cunoscut desen (redat tot în sepia) al pictorului Alexandru Bassarab (reprezentîndu-i pe cei doi martiri), însoţit de un citat din Mircea Eliade: *"Destinul i-a ales pe ei ca să mărturisească; să arate celorlalţi seninătatea pe care ţi-o dă credinţa, sensul creştin şi eroic pe care îl capătă viaţa atunci cînd eşti gata, în orice clipă, să renunţi la ea"*.

Relaţii asupra posibilităţilor de procurare a volumului (în limitele fatale ale tirajului) se pot obţine la tel./fax 069/422536 (redacţie Sibiu) sau 01/3367913 (intermediar Bucureşti).

TAINA JERTFEI. DOSAR ISTORIC MOŢA-MARIN

alcătuit, prefaţat şi adnotat de Răzvan Codrescu

(urmare din numărul trecut)

III

Cine au fost, priviţi mai îndeaproape, în devenirea vieţii lor, Moţa şi Marin?

Ionel Moţa se născuse la 5 iulie 1902, la Orăştie, într-o familie cu dublă descendenţă preoţească şi cu tradiţie în lupta naţională. Tatăl său, protopopul Ion Moţa (1868-1940), împărtăşind – ca şi dincoace de munţi profesorul Ion Zelea Codreanu (1878-1941), tatăl Căpitanului – incandescenţa naţională a generaţiei intelectuale posteminesciene (dominate în Regat de figura lui Iorga, iar în Ardeal de cea a lui Goga), era unul dintre promotorii cei mai activi ai românismului şi ai idealului unionist, sfidînd linia oficială a Bisericii ortodoxe locale, care devenise, după glorioasa epocă a lui Şaguna, mai degrabă una de compromis cu puterea imperială[1]. Cam în aceeaşi vreme cu Ionel Moţa, vede lumina zilei şi gazeta *Libertatea*, ce va juca un rol deosebit atît în viaţa tatălui, cît şi a fiului (care din 1936 va trece la cîrma ei, acordîndu-i o grijă aparte şi în epistolele testamentare de la sfîrşitul aceluiaşi an).

Şcoala primară şi primele clase de liceu Ionel Moţa le-a urmat în Ardeal, dar primul război mondial sileşte întreaga familie să treacă munţii. La Bucureşti îşi continuă studiile la "Gh. Lazăr", trăieşte tensiunea refugiului la Iaşi, apoi se întoarce şi îşi ia bacalaureatul la "Sf. Sava". În 1920, cu o bursă de stat, se înscrie la Sorbona (Drept şi Ştiinţe Politice), dar, în pofida bunei prestaţii, bursa îi este suprimată birocratic, aşa că în anul următor este nevoit să abandoneze varianta pariziană şi îl aflăm înscris, din toamnă, la Facultatea de Drept din Cluj.

A avut o studenţie agitată şi aventuroasă, mai ales după ce, în 1922, îl cunoaşte pe Corneliu Zelea Codreanu (Moţa era unul dintre liderii studenţimii creştine din Cluj, iar Codreanu al celei din Iaşi). Anul 1922 este cel în care studenţimea naţionalistă începe să se organizeze (cîţiva ani grevele studenţeşti se vor ţine lanţ, iar tensiunea dintre studenţi şi autorităţi va creşte continuu, atingînd aspecte violente şi angajînd, treptat, întreaga opinie publică), sub lozinca lui *Numerus clausus* (proporţionalitatea studenţilor români şi evrei în universităţi), dar în realitate cu obiective mult mai largi, vizînd o primenire de ansamblu a vieţii publice şi intelectuale ("duhul marilor rupturi de lumea veche [...] în spirit de totală jertfă personală"[2]). Spre sfîrşitul acestui an, Moţa scoate la Cluj, cu Iustin Ilieşiu, publicaţia *Dacia Nouă*, despre care Nicolae Roşu, în *Dialectica naţionalismului*[3], scria că a fost "prima alarmă ziaristică a mişcării naţionaliste care începea – sau mai bine zis se continua – cu o nouă generaţie", asigurînd "legătura sufletească a unei generaţii, [...] unitatea de mişcare a noului naţionalism" şi anticipînd "o serie de realizări practice" de mai tîrziu.

În 1923 devine preşedinte al Centrului Studenţesc "Petru Maior" şi înfiinţează, cu un grup de profesori naţionalişti (I. C. Cătuneanu, Iuliu Haţieganu, Em. Vasiliu-Cluj ş. a.), "Acţiunea Românească", desigur după modelul faimoasei *Action Française* a lui Charles Maurras[4], gravitînd politic în jurul Ligii Apărării Naţional Creştine (L.A.N.C.) a profesorului A. C. Cuza (de care însă tînăra generaţie se va despărţi în anii următori[5]). Tot acum apare, la Orăştie (Editura şi Tipografia "Libertatea"), traducerea sa din *Protocoalele Înţelepţilor Sionului* (după ediţia franceză a lui Roger Lambelin), cu ample comentarii realizate de I. C. Cătuneanu şi Em. Vasiliu-Cluj[6].

IONEL MOŢA, student

Dar anul 1923 este marcat mai ales de aşa-numitul "complot studenţesc", pus la cale de cei mai

---

[1] Se sparie gîndul citind în presa bisericească a vremii rînduri ca acestea (purtînd semnătura proaspătului Mitropolit Vasile [Vichentie] Mangra, ales în luna august 1916 şi înscăunat în luna octombrie a aceluiaşi an, şi a Episcopului de Caransebeş Miron [Ilie] Cristea, viitorul patriarh şi prim-ministru al României Mari): "România, căreia fiinţă i-a dat patria noastră, Ungaria, căci Radu Negru de la Făgăraş a întemeiat principatul Ţării Româneşti, Dragoş din Maramureş a întemeiat principatul Moldovei şi cu sprijinul Monarhiei Habsburgice s-a ridicat şi s-a întărit România modernă [...] Acela care, cu vorbele viclene pe buze, vine în hotarele noastre, nu-i frate, ci cel mai păgîn duşman, care pentru a-şi îndeplini pofta sălbatică îşi omoară fraţii şi părinţii [...] Faţă de noul duşman, care rîvneşte în chip atît de păcătos la ştirbirea şi la stricarea hotarelor patriei noastre, veţi şti să luptaţi cu aceeaşi îndîrjire, vitejie şi credinţă [...] Majestatea Sa, înălţatul nostru Împărat şi Rege, împreună cu luminatul său guvern ungar, nu vor întîrzia a răsplăti după merit credinţa şi vitejia cu care aţi apărat Tronul şi Patria..." ("Scrisoarea circulară nr. 2602/1916", în *Telegraful român* din 11/24 octombrie 1916)!!! Dr. Flor Strejnicu, în *Creştinismul Mişcării Legionare* (ed. cit., pp. 189-190), dă şi alte spicuiri din acelaşi număr al oficiosului sibian, dintre care mai reţin: "...duşmanii iubitei noastre patrii s-au înmulţit cu unul, prin faptul că vecinul regat România, din motive necunoscute nouă [sic], a declarat război monarhiei noastre" sau "Căci mare ne este iubirea de neam, dar şi mai mare ne este *iubirea de patrie*! Ea e mama noastră, şi pe mama care ne-a născut, şi la sînul căreia îşi dorm somnul de veci strămoşii şi părinţii noştri, datorinţă avem să o apărăm pînă la ultima picătură de sînge, chiar şi în contra fraţilor noştri. Să o ştie deci aceştia, că drumul pe care vor să-l facă la Alba Iulia îl vor putea face numai peste cadavrele noastre..."!!! Autorul observă: "Este posibil ca aceste luări de atitudine împotriva României să fi fost impuse. Este de asemenea posibil ca interese de ordin diplomatic să fi condus la o astfel de «politică». Cert este că ele au existat şi că la timpul oportun puteau constitui motive de şantaj [ceea ce totuşi, din cîte ştiu, nu s-a întîmplat – n. n.]. A fost conştient episcopul Miron Cristea de aceste posibilităţi de mai tîrziu? A fost marcat la Alba Iulia [Miron Cristea a luat parte la Marea Adunare Naţională de la Alba Iulia din 1 decembrie 1918 şi a fost membru al delegaţiei românilor transilvăneni care a prezentat actul Unirii la Bucureşti!] de căinţă în faţa poporului pe care îl îndemnase la supunere faţă de «patria mamă» Ungaria?" (asprul rechizitoriu al Patriarhului Miron continuă pe mai multe pagini: mason, afemeiat, complice la abuzurile şi crimele lui Carol II).

[2] "Acest duh al marei, definitivei şi neîmpăcatei rupturi – ruptură de înstrăinata generaţie veche şi ruptură de o viaţă orientată, chiar şi numai parţial, de interesul personal, îndoită ruptură indispensabilă unei lupte eroice de totală primenire a vieţii obşteşti – a fost aportul nostru sufletesc original în această mişcare naţională, la începuturile ei de acum 10 ani", explica el în *Axa*, la 1 octombrie 1933 (*cf.* Ion I. Moţa, *Cranii de lemn*, Ediţia Monumentul MM, Colecţia "Omul Nou", München, 1970, p. 114).

[3] Editura "Cultura Naţională", Bucureşti, 1937, p. 378.

[4] Mişcare naţionalistă şi regalistă, creată în Franţa pe fondul "Afacerii Dreyfus" (1894-1906), avînd şi o publicaţie omonimă (scoasă între 1899 şi 1944, la început bilunară, iar din 1908 cotidiană). Din 1905 este tutelată de Charles Maurras, dar îi numără printre animatori şi pe Jacques Bainville, Léon Daudet, Georges Valois etc.

[5] A se vedea amplul articol al lui Moţa "Legiunea şi L.A.N.C." (*Cranii de lemn*, ed. cit., pp. 108-128), ca şi Corneliu Zelea Codreanu, *Pentru legionari*, ed. cit., pp. 282-291.

[6] Reeditare recentă: Editura Alma Tip, Bucureşti, 1997.

încăpăţînaţi lideri ai studenţimii din marile centre universitare (Corneliu Z. Codreanu, Ion I. Moţa, Tudose Popescu, Ilie Gârneaţă, Radu Mironovici, Corneliu Georgescu etc.). "Acest complot nu constituia, în mintea lui Ion I. Moţa şi a camarazilor lui, decît suprema încercare de sacrificare a lor şi pedepsirea celor vinovaţi, pentru salvarea onoarei, singurul lucru care le mai rămăsese"[7]. Unul dintre conspiratori trădează, iar grupul este arestat şi închis la Văcăreşti. Într-un articol inclus în *Mustul care fierbe*[8], Octavian Goga notează: "Fără a examina în detaliu firele procesului, descoperirile făcute şi ipotezele mai mult sau mai puţin întemeiate, judecînd numai substratul sufletesc al întregii chestiuni, ne dăm seama imediat că nu e un fenomen neglijabil [...] Cei cîţiva studenţi, oricît de criticabili în planurile lor tinereşti, s-au dovedit inspiraţi de o ideologie comună, pentru care erau gata să se jertfească. Gestul lor nesocotit şi exaltat avea la bază nu o pornire criminală, ci un gînd de apărare a neamului. Ei puteau fi profund greşiţi în măsurile lor, dar cu toate acestea nu reprezentau o psihologie de răufăcători. Ce e mai interesant, însă, băieţii de la Văcăreşti erau într-o strînsă legătură de credinţă cu zeci de mii de colegi de-ai lor, care la toate universităţile înfăţişează întreaga noastră pătură intelectuală de mîine, cu puternice ramificaţii sufleteşti pe suprafaţa ţării. Aceste zeci de mii şi-au manifestat zgomotos solidaritatea lor cu inculpaţii, pe care-i socoteau expresia unei simţiri unanime. Adăugaţi la avalanşa considerabilă faptul că o întreagă pleiadă de fruntaşi ai legilor s-a grăbit să ia apărarea celor de pe banca acuzaţilor [...] Cînd s-a aflat sentinţa [tinerii au fost achitaţi], de la un capăt al ţării la altul o vie mulţumire a înseninat frunţile şi în multe părţi s-au produs manifestaţii de aprobare. Adevărul e deci că nu ne găsim în faţa unui fenomen izolat, de înfierbîntare a cîtorva singurateci, ci în plin curent de mulţime, care angajează conştiinţa publică [...] O singură notă caracteristică, remarcată în atitudinea tinerilor acuzaţi: e crezul lor de iluminaţi, mărturisit întreg în faţa judecătorilor. Ne-a fost dat să vedem proiectîndu-se entimentul de jertfă în ochii limpezi ai unor băieţandri, care au preferat să-şi exagereze greşelile decît să ceară milostenie. Observator cinstit al întîmplărilor din jurul meu, însemn aici pentru toată lumea această conduită şi-mi zic că o mişcare care a putu să deie astfel de momente de abnegaţie nu e de disprețuit, fiindcă ne vom mai întîlni cu ea".

În timpul unei vizite pe care părintele Moţa o face la închisoare fiului său (13 octombrie 1923), are loc, în prezenţa judecătorului de instrucţie Radovanu, următoarea interesantă şi lămuritoare convorbire[9]:

– Doresc să ştii, tată, că comunicatul guvernului, după care s-ar fi descoperit la noi un complot împotriva vieţii mai multor miniştri, nu e deloc adevărat. Noi n-am mărturisit niciodată aşa ceva. Căci nu contra guvernului era îndreptată pornirea noastră [...] Pornirea noastră era îndreptată împotriva duşmanilor cauzei noastre studenţeşti, care sînt, în acelaşi timp, şi duşmanii ţării şi ai neamului nostru.

– Dar, domnule Moţa – a intervenit atunci judecătorul Radovanu –, tatăl dumitale a fost închis de repetate ori în temniţă de unguri, pentru lupta sa naţională, totuşi dînsul n-a pus mîna pe revolver întru apărarea dreptăţii sale.

– A trăit între alte împrejurări, în alte vremuri, cu alte vederi – a răspuns Moţa fiul. A pune mîna pe arme, de ce adică ar fi îndată aşa de osîndit? Dacă, domnule Judecător, azi dă năvală la hotar o armată de duşmani din afară, mă mînaţi să-i împuşc. Şi cu cît i-oi împuşca mai bine, cu atît îmi veţi acoperi mai tare pieptul cu decoraţii. Iar acum, numai că mă gîndesc să ridic mîna împotriva duşmanului dinlăuntru, şi mă şi aruncaţi în temniţă!

– Acela e război după lege, acesta nu... – răspunde judecătorul.

– Prejudiciu [prejudecată], domnule Judecător, e numai prejudiciu! Duşmanul din afară ce-mi face? Are să-mi răpească bunul meu, din ţara mea. Or, duşmanul dinlăuntru face exact acelaşi lucru, doar că stînd liniştit în scaune moi. Aici între noi, şi chiar scutit [tolerat şi chiar protejat] de noi, ne răpeşte zi de zi bunul şi dreptul nostru, în casa noastră. Şi împotriva lui de-mi ridic braţul, îndată e o crimă!

29 martie 1924 era termenul pentru judecarea procesului, dar lucrurile se complică. Aflîndu-se cu certitudine identitatea trădătorului (studentul Aurel Vernichescu, agent al Siguranţei cu numărul 696), Moţa, considerînd că trădarea este leitmotivul nenorocit al istoriei românilor şi că, dacă nu se rezolvă problema trădării, atunci orice aspiraţie şi orice sacrificiu rămîn perpetuu zadarnice, ia personal iniţiativa pedepsirii trădătorului, în care descarcă mai multe focuri de revolver, în chiar cancelaria închisorii, pe 28 martie 1924. Revolverul îi fusese adus într-o cutie de bomboane (după alte surse, într-o pîine) de un alt student, Leonida Vlad. E de importanţă secundară – moral, nu juridic – faptul că Vernichescu a supravieţuit. La interogatoriu, Moţa declară că "a săvîrşit fapta deplin conştient, căci Vernichescu făcea îndoitul oficiu de laş trădător şi de membru activ în viaţa [mişcarea] studenţească". "Gestul – comentează acelaşi Octavian Goga în presa vremii[10], nu fără o şarjă de patriotism local – n-a venit dintr-o revoltă spontană a unei clipe, ci s-a urzit încetul cu încetul, zi cu zi, noapte cu noapte, după dovezile palpabile ale prieteniei batjocorite [...] Fiul de preot de la Orăştie, născut într-unul din cele mai româneşti colţuri ale Ardealului, sub protestarea dîrză de pe la sfîrşitul regimului unguresc, crescut cu pîinea pribegiei în Moldova, unde tatăl lui se înrolase în armată, prin ce crize pustiitoare va fi trecut pînă în dimineaţa fatală cînd, după o rugăciune sub bolta bisericii Mavrocordaţilor [din incinta închisorii Văcăreşti], a ridicat arma asupra tovarăşului necredincios? [...] Un lucru e cert: studentul de la Văcăreşti deschide o portiţă spre psihologia Ardealului nostru, în care, ca într-un cazan bătrîn şi ruginit, clocotesc patimi adînci. Treceţi prin satele noastre, cîntăriţi puţin ce e după privirea îngîndurată a ţăranilor, care adăpostesc mistere de demult! Duceţi-vă la Orăştie, citiţi gazetele populare ale părintelui Moţa de 20 de ani încoace, ori staţi de vorbă două minute cu preoteasa, acolo la ea acasă. Veţi înţelege degrabă că o lume aspră, tare în credinţa ei, cu accente de energie nebănuită şi cu note de austeritate patriarhală, e pe cale să-şi strige evanghelia ei [...] Din această castă s-a smuls studentul de la Văcăreşti".

În procesul de a doua zi, toţi ceilalţi inculpaţi sînt achitaţi şi puşi în libertate, rămînînd în închisoare numai Moţa, alături de cel ce-i procurase revolverul. Procesul lor a avut loc şase luni mai tîrziu (26 septembrie 1924 – pe 27, dimineaţa, pronunţîndu-se verdictul de achitare, care atunci a părut un deznodămînt firesc, dar azi, în lipsa contextului, ridică principiale semne de întrebare[11]), prefăcut, practic, din procesul unei tentative de omucidere cu premeditare, într-un adevărat "proces al trădării".

Printre cei care au mărturisit în instanţă în favoarea "văcărenilor" s-a numărat şi marele savant creştin Nicolae C. Paulescu (1869-1931), a cărui intervenţie rămîne memorabilă (deşi uzează, mai ales în a doua ei parte, de un soi subtil de sofistică lirică, altminteri de mare efect): "Procesul de astăzi e, în realitate, procesul trădării, care e cea mai infamă dintre crime, căci ea adaogă amăgirea vicleană şi făţărnicia la cruzimea nelegiuirii. Ea întruneşte sărutul lui Iuda cu răstignirea lui Hristos. În timp de pace, legislaţiile creştine nu au nici un paragraf penal destinat trădării. Şi astfel, dintr-un lapsus juridic regretabil, groaznica fărădelege, ce inspiră atîta scîrbă, rămîne nepedepsită. Cu toate acestea, nu încape îndoială asupra felului pedepsei ce se cuvine trădătorului, deoarece Dumnezeu a făcut ca Iuda să se pedepsească el însuşi prin spînzurare. Dar, în timp de război, trădarea de naţie se pedepseşte, totdeauna, cu moartea. Or, studenţii noştri, şi cu dînşii toată tinerimea, floarea României de mîine, se află în stare de război cu o liftă de curînd pripăşită, ce vrea să ne sugrume şi să ne stăpînească ţara. Fiind deci în stare de război, ei au săvîrşit un act de dreptate morală, încercînd să pedepsească pe un vînzător al fraţilor săi, care se sacrificau unei cauze sfinte. Poporul românesc, ce le e adînc recunoscător pentru jertfa lor altruistă, aşteaptă cu nerăbdare de la Dumneavoastră achitarea".

Moţa părăseşte în sfîrşit închisoarea, după aproape un an. E proclamat preşedinte de onoare al Centrului Studenţesc "Petru Maior", dar oficial este eliminat din toate universităţile din România, A. C. Cuza trebuind să abuzeze de funcţia sa de decan spre a-l înscrie formal la Facultatea de Drept din Iaşi. Îşi va lua licenţa în Drept la Grenoble, în 1925, apoi îşi va face stagiul militar la Şcoala de Ofiţeri de Rezervă de Infanterie din Bucureşti (1926), fiind şeful promoţiei din acel an.

1927 este probabil anul cel mai plin şi mai greu de consecinţe din viaţa lui Ionel Moţa. Vineri 24 iunie 1927, de ziua Sfîntului Ioan Botezătorul, este membru fondator, alături de Codreanu şi alţi cîţiva "văcăreşteni" (între care Radu Mironovici, numit, prin primul ordin de zi, "şef al gărzii de la Icoană[12]"), al Legiunii Arhanghelul Mihail (acum producîndu-se şi ruptura definitivă de A. C. Cuza[13]). Moţa este, încă de la început, mîna dreaptă a lui Codreanu. *Pământul Strămoşesc*, primul organ de presă al Legiunii, apărut la 1 august 1927, e tipărit la tipografia din Orăştie a părintelui Moţa. În primul număr, Moţa fiul semnează faimosul articol "La icoană" (ce va deschide mai tîrziu volumul *Cranii de lemn* şi pe care l-am inclus şi-n dosarul de faţă): "De la icoană şi altar am pornit, apoi am rătăcit o bucată de vreme, purtaţi de valurile omeneşti, şi n-am ajuns la nici un mal, cu toată curăţenia impulsurilor noastre [...] Acum, cu sufletul greu, răzleţiţi, sfîrtecaţi, ne strîngem la adăpost, la singura căldură şi alinare, tărie şi reconfortare a noastră, la picioarele lui Iisus, în pragul orbitoarei străluciri a cerului – la Icoană Noi nu facem – şi n-am făcut o singură zi în viaţa noastră – politică... Noi avem o religie, noi sîntem robii unei credinţe [...] Celor destul de tari la suflet pentru a ne înţelege, a ne aproba şi a ne însoţi de pe acum, le trimitem chemarea noastră: la Icoană!". Aceasta e faţa "mistică", însă intim legată de faţa "cazonă" (îngemănare tipică legionarismului), căci în acelaşi

---

[7] A. Vântu, în schiţa biografică menţionată mai sus (cf. *Cranii de lemn*, ed. cit., p. 319). Pentru detalii asupra complotului ("o încercare de răzbunare care să servească drept pildă veacurilor viitoare"!), cf. *Pentru legionari*, ed. cit., p. 168 şi urm. (cu rezerva necesară faţă de o expunere *pro domo*). Victimele potenţiale erau cîţiva politicieni liberali şi cîţiva rabini, bancheri şi directori evrei ai unor ziare din Sărindar (*Adevărul*, *Dimineaţa*, *Lupta*). Francisco Veiga (*op. cit.*, p. 76) observă cu justeţe: "Planul ţinea mai degrabă de domeniul fantastic decît de realitate, pentru că nu pare simplu ca şapte studenţi [au fost implicaţi mai mulţi, dar asta e mai puţin important – n. n.], fără o solidă infrastructură logistică, să poată reuşi să doboare douăsprezece obiective diferite, fără să fie arestaţi. Dovadă este faptul că planul a fost divulgat şi, la 8 octombrie, poliţia i-a arestat pe toţi în plină reuniune conspirativă".

[8] Imprimeria Statului, Bucureşti, 1927. Pasajele reproduse în continuare se găsesc la pp. 74 şi 76.

[9] *Apud* A. Vântu, *loc. cit.* (în *Cranii de lemn*, ed. cit., pp. 320-321).

[10] *Op. cit.*, pp. 67-68.

[11] În orice caz, Justiţia românească de atunci era mult mai puţin coruptă şi manipulabilă decît cea de astăzi, iar în particular verdictul respectiv, dat în unanimitate şi primit cu un entuziasm aproape general, a fost unul împotriva puternicilor vremii.

[12] Vestita icoană a Arhanghelului Mihail ("În mijlocul acestor frămîntări şi ceasuri de răscruce ne-am adus aminte de icoana care ne-a ocrotit în închisoarea Văcăreşti. Ne-am hotărît să strîngem rîndurile şi să continuăm lupta sub protecţia aceleiaşi Sfinte Icoane. În acest scop, ea a fost adusă la căminul nostru din Iaşi, din altarul bisericii Sfîntul Spiridon, unde o lăsasem cu trei ani în urmă" – *Pentru legionari*, ed. cit., p. 295).

[13] Iată relatarea lui Codreanu: "A doua zi, la 10 dimineaţa, ne-am adunat toţi «Văcăreştenii» şi am plecat la profesorul Cuza acasă, în str. Codrescu nr. 3. După atîţia ani de lupte şi grele încercări, mergeam acum să ne luăm rămas-bun de la profesorul Cuza şi să-i cerem să ne dezlege de jurămintele pe care le-am depus. Profesorul Cuza [prieten de aproape cu tatăl Căpitanului – n. n.] ne-a primit în aceeaşi cameră în care mă botezase pe mine cu 28 de ani în urmă [...] Profesorul Cuza ne-a vorbit în felul următor: – Dragii mei, vă dezleg de jurămintele pe care le-aţi depus şi vă sfătuiesc ca, mergînd în viaţă, de acum înainte singuri, să nu cumva să faceţi greşeli. Pentru că, mai ales în politică, greşelile se plătesc scump..." (*ibidem*, pp. 296-297). Retrospectiv, cuvintele lui Cuza, cu tot aparentul lor formalism, nu sună deloc ca lipsite de noimă... Ciudă cobitoare? Premoniţie? Avertisment? La cît de scump au plătit, s-ar zice că legionarii au făcut greşeli ori foarte multe, ori foarte mari...

IONEL MOŢA, avocat

număr Moţa lansează şi faimoasa deviză "Faţa la duşman!". Pe 18 august are loc, la Mănăstirea Neamţului, cununia lui Ionel Moţa cu Iridenta Zelea Codreanu, sora Căpitanului (vor avea doi copii: Mihai şi Gabriela, ultima încă în viaţă). În paralel cu continuarea studiilor de doctorat, începe să profeseze avocatura (întîi în Ardeal, la Sibiu, Orăştie, Deva, apoi în Bucureşti, unde se va muta definitiv în 1932).

Obţine titlul de doctor în 1932, la Grenoble, cu teza *La sécurité juridique dans la Société des Nations*[14]. Puţin după aceea, "se grupează în jurul lui întreagă acea falangă de tineri intelectuali [Mihail Polihroniade, Alexandru Constant, Ion Victor Vojen, Vasile Christescu, Vladimir Dumitrescu, Radu Gyr, pictorul Alexandru Bassarab, Virgil Ionescu etc.], care se încadrează în Legiune, formînd, împreună cu alte cîteva elemente vechi ale acesteia, cuibul *Axa*. Pe lîngă revista cu acelaşi nume, în care Moţa îşi va publica atîtea dintre articolele sale strălucite, cuibul va fi un laborator de studii şi discuţii al Mişcării. Moţa era nu numai şeful cuibului *Axa*, ci şi spiritul rector al acestei valoroase publicaţii"[15]. Aici, chiar dacă vine în sprijin o mărturie a lui Al. Constant ("Moţa a fost puntea între intelectualismul nostru livresc, sec şi indiferent, şi acest izvor de spiritualitate românească şi creştină, de sens, credinţă şi hotărîre"), ar putea fi o doză de exagerare; mult mai aproape de intelectualismul *Axei* era mai degrabă Vasile Marin, intrat în Legiune chiar în acel an, cu puţin înainte de apariţia revistei (care, din păcate, n-a avut o viaţă prea lungă: octombrie 1932 – decembrie 1933, în total 24 de numere, ultimul încropit, chiar la propunerea lui Moţa, în închisoarea de la Jilava, în preajma Crăciunului, cu vreo săptămînă înainte de asasinarea lui I. G. Duca[16]).

În 1934, Ion Moţa face o bună figură la Montreux (Elveţia), unde în zilele de 16-17 decembrie, printre exponenţii altor 16 mişcări naţionaliste europene, participă, în calitate de reprezentant oficial al Gărzii de Fier, la Congresul anual organizat de Comitetele de Acţiune pentru Universalitatea Romei (prezidat de generalul Eugenio Coselschi, unul dintre oamenii-cheie ai regimului mussolinian). În cuvîntul său, Moţa se referă cu precădere la necesitatea unităţii mişcărilor europene de dreapta, iar la urmă atrage atenţia asupra problemei evreieşti[17] (care, deşi nu figura pe ordinea de zi a Congresului, este luată în discuţie şi se regăseşte în moţiunea finală, votată în unanimitate, în următoarea formulare: "Congresul – considerînd că fiecare Stat, în virtutea suveranităţii naţionale, e singur competent să decidă, pe teritoriul propriu, asupra atitudinii pe care o va lua faţă de cetăţeni, grupuri, rase şi religii stabilite înlăuntrul său, şi ţinînd seama de prescripţiile legilor naturale şi ale regulilor morale – declară că problema evreiască nu trebuie concepută ca o campanie de ură universală împotriva evreilor; dar, cu toate acestea, considerînd că în numeroase ţări anumite grupuri de evrei exercită, pe faţă sau în mod ocult, o influenţă dăunătoare intereselor morale şi materiale ale Patriei, ba chiar constituie un fel de Stat în Stat, profitînd de toate drepturile, dar refuzînd să se conformeze la orice datorii, lucrînd totodată la distrugerea civilizaţiei creştine, Congresul denunţă acţiunea nefastă a acestor elemente şi se angajează a o combate"). Tot atunci, acolo la Montreux, Moţa l-ar fi înfruntat pe Titulescu (*H. Sima, op. cit.*, p. 181)[18].

În aprilie 1935, înfiinţîndu-se Asociaţia "Generaţia Mişcării Studenţeşti de la 1922", Moţa este ales preşedinte (reconfirmat şi în anul următor). În decembrie, Căpitanul instituie, pentru "veteranii" Legiunii, cel mai înalt ordin legionar, cel de "Comandant al Bunei Vestiri", Moţa fiind între primii care îl primesc (alături de Gh. Clime, Ilie Gârneaţă, Corneliu Georgescu, Radu Mironovici, Mile Lefter, Ion Blănaru).

În primăvara lui 1936, la Sibiu (Editura "Totul pentru Ţară"), apare volumul *Cranii de lemn* ("Cîteva imagini şi mărturii din 13 ani de frămîntări, lupte şi biruinţe, sub comanda Căpitanului"), care va cunoaşte mai multe reeditări, cu restructurări şi adaosuri, începînd chiar din anul următor (cea mai bună ediţie antebelică este cea bucureşteană din 1940, iar postbelică – cea münchenează din 1970)[19]. Tot acum preia *Libertatea* şi o strămută la Bucureşti (va scrie articole pentru această foaie de familie şi de pe ultimul lui drum, pe vapor sau la Lisabona[20]).

În vară încep să vină primele veşti despre atrocităţile anticreştine din Spania. Destinul neastîmpăratului Ionel Moţa intră "în linie dreaptă". În vremea din urmă, scrisul său era tot mai saturat de ideea de jertfă. Verbul lui se cizelase, dar în acelaşi timp se umpluse de patosul mistic al marilor iluminaţi. Niciodată nu mai răsunaseră, sub cerul cumînteniei valahe, acordurile unei asemenea Simfonii a Jertfei, de o solemnitate şi de o puritate aproape evanghelice. La 17 aprilie 1935, scrisese în *Cuvîntul Studenţesc* ("Esenţialul"): "*Spiritul de jertfă este esenţialul*. Avem cu toţii la dispoziţie cea mai formidabilă dinamită, cel mai irezistibil instrument de luptă, mai puternic decît tancurile şi mitralierele: *este propria noastră cenuşă*"[21]. Şi tot în *Cuvîntul Studenţesc*, la 1 ianuarie 1936 ("Jertfa este măsura creştinătăţii noastre"): "Jertfa aceea care este dezlănţuită în noi *din dragoste*, dintr-o dragoste pentru altceva decît fiinţa noastră, jertfa aceea care ne inundă pustiindu-ne aşezarea omenească a vieţii, dar ne încălzeşte totodată cu satisfacţii pe care nu le poate cuprinde graiul omenesc, această jertfă e faptul care smulge de pe fiinţa noastră carapacea nesimţirii faţă de cele dumnezeieşti şi, transformîndu-ne în rană vie (de «soare şi sînge», cum ar zice Radu Gyr), ne pune în directă comuniune cu Dumnezeirea [...] *Jertfa este astfel măsura creştinătăţii noastre*"[22].

[14] Judicioasă recenzie de specialitate în *Acţiunea Română*, semnată de Prof. A. Stănculescu, din care reţin aici cîteva fragmente, legate de ideea de bază a tezei, anume lipsa – cel puţin în condiţiile epocii respective – unei securităţi juridice reale în cadrul Ligii sau Societăţii Naţiunilor (precursoare a actualei O.N.U., S.D.N., organism internaţional creat în 1920, în urma Tratatului de la Versailles, avea sediul la Geneva şi îşi propunea tocmai să dezvolte cooperarea între naţiuni prin garantarea nediscriminatorie a păcii şi securităţii): "Popoarele sînt lipsite de un mănunchi de idei comune asupra principalelor probleme ale vieţii internaţionale. Posesiunea teritoriului, de exemplu, are cele mai variate justificări: naţionalitatea, plebiscitul, dreptul istoric etc. Deci nu-i un acord [...] În domeniul Societăţii Naţiunilor, reglementarea – atît a elementului tehnic, cît mai ales a elementului ideologic – este grea sau chiar imposibilă, căci acolo avem de-a face cu fenomene de viaţă socială, care întrec orice prevedere [...] Justiţia judiciară – acomodarea regulei abstracte la realitate – nu poate exista deci ca o funcţiune a Societăţii Naţiunilor. În schimb, justiţia politică – judecarea fenomenelor sociale în ele însăşi – va triumfa complet. Ea are însă marele defect de a compromite funcţiunea conservatoare a Dreptului: securitatea. Triumful justiţiei politice (cazuistice), lipsită de orientarea unei reglementări abstracte, este tot una cu triumful arbitrarului. Spectrul anarhiei însoţeşte pretutindeni acest fel de justiţie". În 1929, Moţa ţinuse, la Cercul de Studii al Centrului Studenţesc Bucureşti, o conferinţă pe această temă, ce poate fi considerată un rezumat mai puţin academic al tezei sale, ajungînd pînă la ideea de nesocotire şi desfiinţare a organismului respectiv (considerat doar o unealtă a "uriaşului complot mondial" francmasonic). Conferinţa, intitulată *Liga Naţiunilor – idealul, viciile şi primejdia ei*, a apărut mai întîi în broşură (Institutul de Arte Grafice "Bica", Bucureşti, 1930), iar ulterior a fost inclusă în ediţiile mai noi ale volumului *Cranii de lemn* (în ediţia folosită aici, cea din 1970, textul figurează între pp. 257-280). A se vedea, în acelaşi sens, şi articolul "Spiritul Genevei" (*ibidem*, pp. 129-133).

[15] *Apud* A. Vântu, *loc. cit.* (în *Cranii de lemn*, ed. cit., p. 331).

[16] Au existat două tentative de reluare a revistei: una în ţară (1940), alta în exil (1942), legate de numele lui Pavel Costin Deleanu.

[17] A se vedea şi Claudio Mutti, "Ion Moţa şi «Serviciul Mondial»", în *Puncte cardinale*, anul VIII, nr. 4/88, aprilie 1998, pp. 10-11, cu referiri la felul în care se punea în epocă – mai ales în aria fascismelor occidentale – problema iudaismului (şi, în particular, a sionismului), la corespondenţa lui Moţa cu serviciul german *Welt-Dienst* (înfiinţat la Erfurt, în 1933; vezi şi Ion I. Moţa, *Corespondenţa cu "Serviciul Mondial": 1934-1936*, Editura Armatolii [Colecţia "Biblioteca Verde" – nr. 10], Cetatea Eternă, [Roma], 1954; reed.: *Corespondenţa cu Welt-Dienst: 1934-1936*, Colecţia "Europa", München, 2000; trad. it.: *Corrispondenza col Welt-Dienst (1934-1936)*, Edizioni all'insegna del Veltro, Parma, 1996) şi la intervenţia lui de la Montreux (care, în problema evreiască, a fost susţinută mai ferm, printre alţii, de belgianul Somville şi olandezul Arnold Meyer), faţă de care au existat însă şi dezacorduri clare, cum a fost cea a ex-ministrului grec Georgios Mercouris (consonantă, pare-se, cu ideile în materie ale delegaţilor din Italia, Portugalia şi Austria), care se opusese la "orice încercare de a face o declaraţie generală despre evrei, susţinînd că era vorba de o chestiune pur interioară, diferită de la o ţară la alta; deci, în conformitate cu spiritul congresului, fiecare naţie trebuia lăsată să rezolve problema după dorinţa ei" (M. A. Ledeen, *L'internazionale fascista*, Bari, 1973, p. 158). Moţiunea n-a putut eluda problema, dar reflectă aceste reticenţe.

[18] Nu posed informaţii suficiente şi sigure asupra acestui episod.

[19] În 1978 a apărut traducerea italiană a lui Claudio Mutti, sub titlul editorial *L'uomo nuovo* (Edizioni di Ar, Padova). După aceasta s-a făcut traducerea spaniolă a lui Antonio Medrano: *El hombre nuevo*, Ediciones Ojeda, Barcelona, 1999.

[20] Din Spania îşi propusese să scrie, dacă moartea l-ar mai fi păsuit, "200-300 de articole pe care să le las spre a apărea timp de 5-6 ani, cîte unul în fiecare număr al foii, postum" (*Testamentul*, ed. cit., p. 17).

[21] Reprodus în *Cranii de lemn*, ed. cit., p. 174.

[22] *Ibidem*, pp. 206-207.

În martie 1936, isprăvind pregătirea pentru tipar a *Craniilor de lemn*, aşeza în fruntea lor ("în loc de introducere") o "Autobiografie" cu valenţe simbolice (reţinută parţial şi în dosarul de faţă), pe care înţelegea s-o încheie în stil expresionist, cu această riscantă notă profetic-provocatoare: "...doborînd piedicile şi duşmăniile acestui veac de rătăcire şi înstrăinare, să ne putem întoarce la izvoare; şi, întorşi acolo, să reluăm firul rupt al vieţuirii în casa, comunitatea şi duhul românesc, pentru ca astfel să ridicăm viaţa acestui neam la puterea şi rodnicia, materială şi sufletească, de care este vrednic. Astfel trebuie înţeleasă şi primită această carte, căreia i-am dat titlul articolului care aminteşte una din cele mai intense trăiri sufleteşti ale unei oşti luptătoare: îngroparea camaradului mort în luptă [...] Faţă de lumea de acum noi ne simţim străini, în ea nu ne găsim un alt rost decît acela de a o curma spre a învia vremurile de demult şi a le spori frumuseţea, tăria şi dreapta rînduială românească. S-ar părea astfel că eu şi camarazii mei sîntem un fel de ciudate făpturi cu două vieţi, un fel de strigoi ridicaţi dintr-o lume apusă spre a purta duhul spaimei în lumea de azi [...] Oamenii veacului de astăzi să-şi oprească o clipă huzurul şi nepăsarea şi să asculte ciudatele zgomote care frămîntă adîncurile neînţelese şi chiuie cu vînturile nopţii. Şi să ştie: *se apropie stăpînirea strigoilor, cumplită*!".

E greu de stabilit exact cînd a încolţit în sufletul lui Moţa gîndul plecării în Spania; după toate semnele, spre sfîrşitul lui septembrie 1936 hotărîrea era deja luată. Hotărîrea *plecării* sau hotărîrea *morţii*? Se pare că în conştiinţa lui Moţa ele erau *una*: indiferent ce vor fi simţit sau gîndit ceilalţi, care n-au pregetat să-l urmeze, el se pregăteşte, lucid şi împăcat, prin tot ce face şi spune, pentru *un drum fără întoarcere*. Pentru el jertfa nu mai era doar un risc asumat, ci un act necesar, fără de a cărui împlinire totul ar fi rămas o simplă aflare în treabă. Hristosul lui ciuruit de gloanţe nu-i cerea doar o probă de forţă şi curaj: îi cerea sîngele şi viaţa. "Dumnezeu a vrut să fie aşa"[23]. Căci, în fond, scria el ca în treacăt, "omul doar nu a fost născut pentru a trăi numaidecît un număr nu ştiu cît de ani, ci pentru a se apropia de Dumnezeu prin faptele vieţii sale"[24]. Moţa a făcut, plecînd în Spania, pasul ameţitor de la teoria jertfei la concreteţea ei; întors viu de acolo, e aproape sigur că s-ar fi simţit un învins.

Pe 22 noiembrie redactează scrisorile testamentare[25] pe care, în ajunul plecării, le încredinţează în taină profesorului Nae Ionescu (1890-1940; din toamna lui 1933 simpatizant şi sprijinitor direct al Legiunii, exagerat considerat de unii chiar "ideolog" al ei), cu rugămintea de a fi înmînate numai în cazul în care jertfa lui ar fi fost primită, aşa cum se cădea şi nădăjduia. Se împărtăşeşte cu Sfintele Taine la Biserica Sf. Ilie-Gorgani (unde cîteva luni mai tîrziu va fi prohodit) şi îşi intră definitiv în pielea de cruciat al vremurilor de pe urmă, iar pe măsură ce se apropie de Spania, înfruntarea de acolo i se înfăţişează tot mai mult ca un Armaghedon[26]. De Crăciun, scrie pentru *Libertatea* (nr. 37-38/1936)[27]: "...mîna Diavolului a pornit în zilele noastre cel mai crîncen război împotriva Bisericii întemeiate de Domnul Iisus Hristos. Niciodată, de cînd a coborît Mîntuitorul printre noi, nu s-a ridicat o parte a omenirii, cu atîta ură şi pornire, pentru a dărîma aşezarea, rînduiala creştină a lumii, ca în zilele noastre. Mor oamenii cu zecile de mii – unii pentru a izbuti să dărîme altarele bisericilor lui Hristos, iar alţii pentru a le apăra. Comunismul este ca acea fiară roşie din Apocalips, care se ridică pentru a izgoni pe Hristos din lume [...] Fiara roşie va fi biruită, fără îndoială, pînă la sfîrşit. Căci Biserica întemeiată de Domnul Hristos nu va putea fi doborîtă «nici de porţile iadului» [...] Noi credem în învierea Bisericii, atît în Rusia, cît şi în Spania comunistă. Dar această înviere, cît şi mîntuirea ţării noastre de pacostea stăpînirii lui Antihrist, *atîrnă de vrednicia noastră*! Dumnezeu a spus că Biserica nu va fi biruită nici de porţile iadului, pentru că Dumnezeu a avut încredere în vrednicia oamenilor, în alipirea lor de Dumnezeu [...] Iar pentru aceasta, să nu fugim din faţa jertfei pentru apărarea Crucii! Numai această jertfă poate răscumpăra, pentru urmaşii noştri, pe Iisus Hristos, numai prin această jertfă îl vor putea avea pe Hristos printre ei, în zilele de Crăciun ale anilor viitori, ale veacurilor viitoare ".

Pe drum şi pe front Moţa l-a avut mereu de-a dreapta lui pe Vasile Marin, cu care va împărţi peste tot (cu excepţia Salamancăi, unde tovarăş i-a fost Alecu Cantacuzino) aceeaşi cameră şi chiar acelaşi pat, iar, în cele din urmă, aceeaşi groapă... Am văzut cine a fost unul; să vedem acum şi cine a fost celălalt.

(Va urma)

---

[23] Sînt cuvintele cu care începe scrisoarea testamentară către părinţii şi surorile sale, ale cărei pasaje esenţiale le-am citat mai înainte (de la "Se trăgea cu mitraliera în obrazul lui Hristos" la "Eu aşa am înţeles datoria vieţii mele"). Şi tot spre părinţii lui, la 1 decembrie, de pe vapor: "Niciodată n-aş fi primit să fiu înlocuit cu altcineva, căci sufletul meu îmi cerea şi-mi cere împlinirea acestei datorii [...] Nu e adevărat ce spuneau unii, că, rămas în ţară, puteam fi mai de folos – şi eu, şi soţii ciţi am luat acest drum – luptei de acasă. Biruinţa morală pe care noi o vom cîştiga în Spania, cu orice jertfe, va fi mai mare pentru lupta naţională decît tot ce am putea face în restul vieţii noastre, ba şi dincolo de ea. Acesta e adevărul" (*Testamentul*, ed. cit., p. 23).

[24] *Ibidem*, p. 24.

[25] Către părinţi şi surori, către soţie, către copii cînd vor fi mari şi către Căpitan. Numai două dintre ele – cea către părinţi şi cea către Căpitan – au fost făcute publice, constituind nucleul faimosului *Testament* (ce mai include o scrisoare ulterioară şi cîteva articole – ultimul din 3 ianuarie 1937). *Testamentul lui Ion Moţa* a cunoscut, începînd din 1937, numeroase ediţii în ţară şi în străinătate, fiind tradus mai întîi în italiană (*Testamento di Ion Motza. Il tributo di sangue della Guardia di Ferro di Romania nella lotta contro il bolscevismo in Ispagna*, Stab. Arti Grafiche F. Canella, Roma, 1937, reed. 1941; versiune nouă în Ion I. Motza, *L'uomo nuovo*, ed. cit., apoi şi separat: *Testamento di Ion Motza*, Edizioni all'insegna del Veltro, Parma, 1984), apoi şi în multe alte limbi (a se vedea "Reperele bibliografice" de la finele volumului *Taina jertfei*, sau "Dosarul bibliografic" inclus în volumul meu *În căutarea Legiunii pierdute*, Editura Vremea, Bucureşti, 2001).

[26] Cf. *Apocalipsa*, cap. 16, mai ales vv. 14-16.

[27] "La Naşterea Domnului"; *ibidem*, pp. 25-28.

LA ÎNMORMÂNTAREA LUI MOŢA ŞI MARIN. ÎN CENTRUL IMAGINII: CODREANU ÎNCADRAT DE GENERALUL CANTACUZINO ŞI DE AMBASADORUL SPANIEI, PRAT Y SOUTZO

HRISOV

Cu vrerea Tatălui, cu ajutorul Fiului şi cu împreună lucrarea Duhului Sfânt, s-a ridicat acest monument, în Cimitirul ortodox al municipiului Aiud, pentru cinstirea memoriei deţinuţilor politici morţi în Penitenciarul Aiud, în timpul regimului comunist.

Lucrările au început la data de 28 octombrie 1992 şi s-au terminat la 14 septembrie 1999.

Iniţiativa construirii acestui monument aparţine ing. Brahonschi Gheorghe şi arh. Marcu Anghel, ajutaţi de arh. Goga Nicolae şi ing. Haram Vincenţiu, cu cheltuiala Asociaţiei Foştilor Deţinuţi Politici.

Acest monument ridicat cu atâta trudă în memoria eroilor şi martirilor noştri va rămâne un altar în faţa căruia vom veni să le ascultăm şoaptele, să ne înnoim juruinţele şi credinţa în idealul pentru care ei s-au jertfit.

Apreciind că toate aceste lucrări sunt bineplăcute lui Dumnezeu şi oamenilor, cu părintească dragoste luându-le în seamă, Noi, Bartolomeu, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului şi Clujului, am sfinţit acest monument azi, 14 septembrie 2000, Praznicul Înălţării Cinstitei şi de viaţă făcătoarei Cruci, în vremea Prea Fericirii Sale Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, a Înalt Prea Sfinţiei Sale Dr. Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, a Înalt Prea Sfinţiei Sale Andrei, Arhiepiscop al Alba Iuliei, şi a Prea Cucerniciei Sale Preot Ioan Tocânel, Protopop al Aiudului.

Şi acum, Dătătorule de viaţă, Doamne, trimite harul Tău cel Sfânt peste toţi cei ce s-au ostenit cu ridicarea acestui monument, primeşte darul lor, ca şi oarecând cei doi bani ai văduvei, şi-i înscrie în Cartea Vieţii. Pleacă-Ţi, Doamne, urechea şi ascultă glasul rugăciunii lor, binecuvintează-le viaţa, dăruieşte-le mântuire şi-i aprinde de dragostea cea către Tine, către aproapele şi către glia strămoşească, iar noi împreună să preaslăvim pe Dumnezeu cel în Treime lăudat: Tatăl, Fiul şi Sfântul Duh. Amin!

†BARTOLOMEU
Arhiepiscop al Vadului, Feleacului şi Clujului

Arhiepiscopia Iaşilor
Mănăstirea Sfinţii Arhangheli Mihail şi Gavriil
Petru-Vodă, Com. Poiana Teiului,
5671 – Jud. Neamţ

Iubiţi fraţi întru Hristos,

Acum, când mausoleul de la Aiud a devenit, prin binecuvântarea Înalt Prea Sfinţiei Sale Bartolomeu Anania, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului şi Clujului, altar sfinţit de rugăciune pentru odihna celor care s-au săvârşit atât între zidurile cruntei închisori, cât şi în marea închisoare care ajunsese România sub comunism, îndurând cu credinţă în Dumnezeu şi demnitate chinurile la care au fost supuşi de criminala orânduire comunistă, un grup de foşti deţinuţi politici s-a constituit într-un comitet de iniţiativă având drept scop strângerea de fonduri pentru ridicarea, alături de Mausoleu, a unei case parohiale. În această casă, cu binecuvântarea noastră, vor locui zi de zi, după rânduiala călugărească, câţiva călugări ai sfintei noastre mănăstiri, care se vor îngriji de Mausoleu şi de mormintele de la Râpa Robilor, slujind zilnic slujbele şi rugăciunile de pomenire a celor ce şi-au dat viaţa pentru Hristos şi neamul românesc. Comitetul apelează la toţi foştii deţinuţi politici ai ţării să îşi aducă aminte de zilele în care au suferit pentru Dumnezeu şi neam, precum şi de cei lângă care au răbdat viforul acelor vremi şi pe care Mântuitorul nostru Iisus Hristos i-a chemat la El atunci (iar astăzi nu au nici mormânt, nici cruce la căpătâi), ca din mult-puţinul de care se pot dispensa să contribuie la împlinirea acestei iniţiative. Ne vom alătura astfel iarăşi sufletelor prietenilor noştri celor adormiţi în Domnul în acele vremi şi ne vom bucura şi aici, şi dincolo, lângă ei, de rugăciunile lor şi de slujbele de pomenire ale Bisericii. Prin jertfa noastră ne vom găti sălaş lângă cei pe care i-am iubit, în casa Părintelui Ceresc.

Bine este a fi fraţii împreună, scrie Sfântul Prooroc David; ni se cuvine şi nouă a fi împreună iarăşi, acum când zilele noastre s-au scurtat şi rămânem tot mai puţini şi tot mai singuri. Prin jertfa pe care o facem ne vom pregăti sufletele de viaţa cea veşnică. Sumele şi celelalte ajutoare pe care veţi crede de cuviinţă să le trimiteţi le va strânge şi le va administra mănăstirea noastră pentru bunul mers al lucrărilor de construcţie de la Aiud. Aşteptăm, deci, pe adresa mănăstirii, jertfa şi dragostea frăţiilor voastre.

Fie ca iubitorul de oameni Dumnezeu să binecuvânteze gândul cel bun al fiecăruia dintre noi.

Starеţ,
Protosinghel Iustin Pîrvu

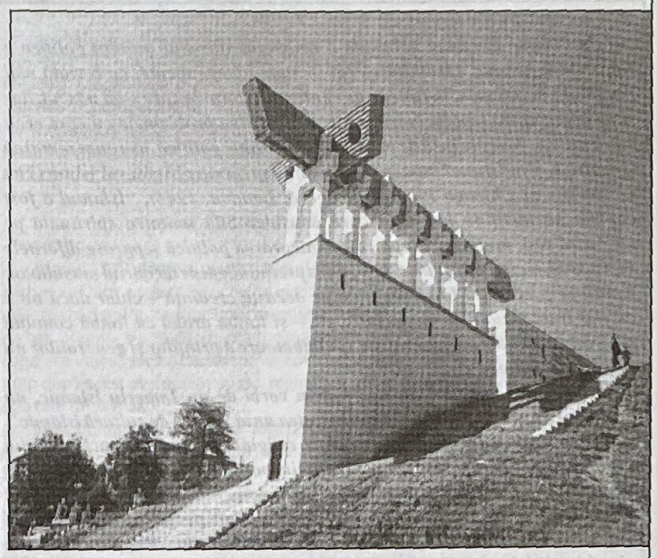

VICTOR MIHĂILESCU (1911-2002)

Victor Mihăilescu s-a născut la 23 septembrie 1911, aproape de Turnu Măgurele, judeţul Teleorman. Urmează liceul la Turnu Măgurele şi la Roşiorii de Vede. Se înscrie apoi la Facultatea de Drept din Bucureşti şi obţine licenţa, după care se stabileşte la Braşov unde se angajează ca jurist consult la Administraţia Financiară şi se căsătoreşte.

În tinereţe s-a împrietenit cu poetul Radu Gyr, împărtăşind crezul politic al acestuia. Aderă şi el la Mişcarea Legionară în anul 1935. Anul 1940 îl găseşte la datorie. Ajută, ca mulţi alţii, pe românii refugiaţi din teritoriile cedate de regele Carol II.

După evenimentele din 21-23 ianuarie 1941, Victor Mihăilescu se ascunde, dar apoi se prezintă singur la procuror. Este arestat şi condamnat la 15 ani muncă silnică pentru participare la "rebeliunea legionară". Este încarcerat la Aiud, unde se comportă cu multă demnitate, iar în 1946 cere revizuirea condamnării. Este pus în libertate în statul comunist a lui Groza şi Gheorghiu-Dej! De la Aiud se întoarce bolnav de plămâni, dar nu învins.

După 1948 este însă arestat de Securitate şi dus la Canal. În 1954 este pus în libertate, dar va fi arestat din nou după evenimentele din Ungaria. La procesul de la Sibiu, din 27 iunie-2 iulie 1957, Mihăilescu este acuzat că ar fi fost conducătorul organizaţiei subversive legionare din Braşov, fiind condamnat la 25 ani muncă silnică pentru răsturnarea ordinii sociale prin complot şi organizare subversivă. Este pus în libertate în 1964, în urma decretului general de graţiere.

Deşi bolnav, s-a implicat social, făcând serviciul mulţi ani la o întreprindere forestieră, ca jurist consult, până la vremea pensionării. S-a stins din viaţă la 21 februarie 2002, după ce cu câţiva ani în urmă o condusese la locul de veci pe iubita lui soţie. A lăsat în urmă o sfântă rază de lumină, prin rectitudinea sa de luptător şi mărturisitor, dar şi prin bogata sa operă picturală.

Dumnezeu să-l odihnească împreună cu cei aleşi ai Săi.

Luca. I. CĂLVĂRĂSAN

NICOLAE TRÂMBIŢAŞ (1905-2002)

În ziua de 16 februarie 2002 a plecat dintre noi spre cele veşnice prietenul şi camaradul nostru Nicolae Trâmbiţaş.

Născut la 19 octombrie 1905 în comuna Voila - Făgăraş, într-o familie de vrednici gospodari, a fost al cincilea dintre cei şapte copii ai acesteia. Primii ani de învăţătură i-a făcut în comuna natală, iar liceul la Făgăraş (primele clase la liceul maghiar). Studiile superioare le-a făcut la Cluj şi Bucureşti: la Cluj o şcoală superioară tehnică, iar la Bucureşti Academia Comercială. Perfecţionarea studiilor comerciale şi-a făcut-o în Italia, la Perugia.

Cu aleasa educaţie primită din familie, unde valenţele creştine şi dragostea de neam formau temelia vieţii, nu putea să rămână în afara zbuciumului generaţiei dintre cele două războaie mondiale. Astfel, s-a încadrat fără rezerve în rândul tinerilor din Mişcarea Legionară, pe care a slujit-o cu dăruire întreaga viaţă. A îndurat cu demnitate, în cei 14 ani de detenţie, toate loviturile şi privaţiunile, dar niciodată n-a abdicat de la crezul său din tinereţe.

Consecvent acestor principii, în anul 1990 s-a numărat printre iniţiatorii Asociaţiei Foştilor Deţinuţi Politici din Braşov, iar în 1993 printre fondatorii Partidului Pentru Patrie, considerând că învierea Neamului nu poate veni decât de la cei cu inima curată, de la cei care au ţinut vie flacăra demnităţii româneşti.

Pentru toţi cei care te-au cunoscut, frate Niculiţă, vei rămâne luptătorul dârz care n-a înclinat steagul nici în cele mai grele clipe, iar pentru cei tineri un exemplu de credinţă şi dăruire pentru tot ce e frumos şi nobil în această viaţă.

Dumnezeu să te odihnească în pace.

Camarazii din A.F.D.P.R.
şi din Partidul Pentru Patrie

ISLAMISMUL
ÎNTRE ADEVĂR ŞI PREJUDECATĂ

(urmare din numărul trecut)

Prăbuşirea dinastiei abbaside a însemnat sfârşitul unităţii politice a Imperiului islamic, fărâmiţarea lui în state independente, cu o viaţă mai lungă sau mai scurtă, în funcţie de contextul istoric în care s-au născut, dar şi de capacitatea conducătorilor lor de a rezolva problemele cu care erau confruntaţi. Dincolo însă de procesul de disoluţie politică, aşa cum remarcă Gustave E. von Grunebaum în remarcabila sa lucrare **Medieval Islam** *(The University of Chicago Press, Chicago & London, 1946), "Islamul a fost capabil să menţină într-o măsură considerabilă unitatea spirituală pe teritoriul său, mult timp după ce dezintegrarea politică separase diferitele regiuni. Musulmanul cultivat era admis pretutindeni pe teritoriul musulman. Credinţa şi erudiţia fundamentată pe această credinţă – chiar dacă nu a existat întotdeauna armonie între ele – şi limba arabă ca limbă comună păstrau ca unitate ceea ce soarta schimbătoare a prinţilor şi generalilor nu înceta să dezbine."*

Dacă după abbasizi nu mai putem vorbi de un Imperiu islamic, nu greşim afirmând existenţa şi continuitatea unui "cadru de cultură islamic". Creat pe acelaşi fundament de valori religioase – învăţătura Profetului Mahomed – pe care fusese clădit şi edificiul politic, cadrul de cultură islamic a dăinuit peste veacuri şi doar carenţele în domeniul cunoştinţelor de bază privind istoria culturii universale îi determină pe unii dintre actualii politicieni să stabilească o falsă ierarhie de valoare între civilizaţia occidentală şi culturală islamică. Dincolo însă de superficialitatea jenantă în domeniul cunoştinţelor de cultură generală de care dau dovadă potentaţii politici care decid astăzi soarta lumii, sunt necesare câteva precizări în legătură cu conceptul de "cadru de cultură islamic", ca element definitoriu pentru o populaţie de peste 1,3 miliarde de adepţi ai Islamului, repartizată pe toate cele cinci continente ale planetei.

Moschea Al-Aksa din Ierusalim, construită pe locul de unde, conform tradiţiei musulmane, Mahomed a fost ridicat în ceruri.

Evul Mediu a folosit atributul de "arab" pentru a caracteriza întreaga activitate culturală desfăşurată în aria geografică dominată de mahomedanism. Analizând elementele care au contribuit la adoptarea atributului de "arab" pentru activitatea culturală din lumea musulmană, Henry Corbin, în lucrarea sa **Histoire de la philosophie islamique** *(Gallimard, Paris, 1964) ajunge la concluzia că, pe lângă originea arabă a Profetului, factorul principal care a influenţat extinderea acestui atribut asupra tuturor realizărilor culturale din teritoriile cucerite de arabi a fost funcţiunea îndeplinită de limba arabă. Limbă a revelaţiei coranice şi apoi limbă rituală pentru toate popoarele care s-au convertit la religia mahomedană, limba arabă a cunoscut o primă formă de revărsare dincolo de hotarele ei naturale. Ulterior ea a devenit instrumentul conceptual folosit atât de arabi cât şi de non-arabi în literatură, ştiinţă şi filozofie. Cum însă în prezent termenul de "arab" este folosit pentru a desemna o realitate etnică precisă, care reprezintă numai o minoritate în sânul comunităţii de popoare de orientare religioasă mahomedană, o bună parte din orientaliştii contemporani optează pentru conceptul de* **Islam** *ca expresie a unui proces istoric complex, a cărui ecumenicitate acoperă aria întregii comunităţi. Dacă însă se foloseşte vechea terminologie, cititorul trebuie să fie avizat că uneori denumirea de "arab" se referă numai la o realitate etnică, iar alteori la ansamblul unor procese istorice, având drept conţinut un mozaic de populaţii de diverse origini etnice. Deşi această avizare ar putea constitui un argument care să pledeze pentru menţinerea termenilor moşteniţi de la Scolastică, totuşi primejdia de a opera o sinteză arabizantă, fără corespondent în realităţile istorice, s-ar menţine. De aceea, se pare că cea mai potrivită denumire pentru această realitate istorică rămâne totuşi denumirea de "Cadrul de cultură islamic". Ea are avantajul de a păstra nealterate semnificaţiile esenţiale ale unei realităţi istorice încă în plină vigoare, fără însă să facă loc tendinţelor extremiste de genul celor exprimate de Hamilton Gibb în lucrarea sa* **The Islamic Background of Ibn Khaldun's Political Theory**, *Boston, 1962. "Arabi sunt toţi aceia pentru care actul central al istoriei este misiunea lui Mahomed şi amintirea Imperiului arab, şi care, pe lângă aceasta, păstrează în suflet limba arabă şi moştenirea ei culturală ca proprietate comună."*

În continuare, ne propunem să urmărim principalele momente din evoluţia lumii islamice de după prăbuşirea dinastiei abbaside, folosind spre sistematizare criteriul geografic: Islamul răsăritean, Islamul apusean şi Spania musulmană.

6. ISLAMUL RĂSĂRITEAN

Roadele energiei noilor stăpâni ai Imperiului nu au întârziat să se arate. Una după alta, micile dinastii asiatice, rezultate din dezagregarea Islamului abbasid au fost supuse, iar provinciile s-au subordonat din nou Bagdadului. Suveranii selgiuzi şi-au luat denumirea de sultani şi au preluat toată conducerea politică, lăsând califilor numai un rol religios. Intervenţia lor a avut darul să readucă la viaţă imperiul muribund şi să stimuleze zelul religios al mahomedanismului ortodox.

După moartea lui Tughril Beg (1063), demnitatea de sultan al selgiuzilor a revenit nepotului său Alp Arslan, un strălucit conducător de oşti. În fruntea a numai 15.000 de războinici, el a repurtat o răsunătoare victorie asupra unei armate bizantine de 100.000 de oameni, condusă de însuşi împăratul Roman al IV-lea, care a căzut prizonier. Alp Arslan l-a tratat cu mărinimie pe imperialul său captiv şi, după primirea unei sume de răscumpărare, l-a pus în libertate. Fiul său Malik Şah (1072-1092) a fost cel mai important sultan selgiud. În timp ce generalul său Suleiman înfăptuia cucerirea Asiei Mici, el ocupa Transoxania, până la Buhara şi Kaşgar. Destoinicul său ministru Nizam al-Mulk a adus Imperiul la o stare de prosperitate care aminteşte de rolul pe care l-au jucat vizirii barmecizi în timpul lui Harun al-Raşid. Timp de treizeci de ani, Nizam a condus administraţia, politica şi finanţele statului, a încurajat comerţul şi meşteşugurile, a reparat şoselele, podurile şi hanurile şi s-a îngrijit de siguranţa circulaţiei pe şosele. În acelaşi timp, a protejat artele şi ştiinţa, a ridicat clădiri monumentale în Bagdad, a întemeiat şi a subvenţionat universităţi şi a finanţat construirea marii moschei din Isfahan. Malik Şah l-a însărcinat pe Omar Cayan şi pe alţi astronomi să reactualizeze calendarul persan. După experienţa unei vieţi puse în slujba statului, la vârsta de 75 de ani, el a aşternut în scris concepţia sa filozofică cu privire la guvernarea statului, într-o operă în proză scrisă în limba persană, intitulată *Siyasat-name* (*Cartea artei de a guverna*). În ceea ce priveşte unitatea statului, Nizam era intolerant şi, ca musulman ortodox, nu privea cu ochi buni prezenţa creştinilor, evreilor şi şiiţilor în aparatul de stat. Suspiciunea sa se îndrepta, însă, îndeosebi spre secta ismaeliţilor, formată din şiiţi radicali, condusă de Hasan ibn al-Sabbah. În anul 1092 temerile sale s-au dovedit temeinice. Sub pretextul predării unei petiţii, un ismaelit fanatic a pătruns în cabinetul său şi l-a asasinat, împlântându-i pumnalul în piept. Asasinul făcea parte din secta ismaelită. Sediul sectei se găsea în nordul Persiei, în fortăreaţa *Alamut* ("Cuibul vulturilor"), aflată în munţi, la 3.000 de metri înălţime. De aici erau declanşate acte teroriste împotriva tuturor celor ce erau consideraţi duşmanii sectei.

În legătură cu această sectă, Nizam afirmă într-un document că banda lui

Gabriel CONSTANTINESCU

Hasan își avea originea în comunismul mazdekit, care a bântuit Persia sassanidă în secolele V și VI. Ea era o confrerie secretă cu mai multe grade de inițiere, în fruntea căreia se găsea un mare maestru, pe care cruciații l-au identificat sub denumirea de "Bătrânul din munte". Frații aflați pe treapta inferioară a ordinului erau denumiți "Fidais". Lor le revenea sarcina de a executa fără ezitare și fără scrupule poruncile conducătorilor ordinului. După relatările lui Marco Polo, care a trecut prin Alamut în 1271, în interiorul cetății era amenajată o grădină după modelul paradisului mahomedan, populată cu femei care îi ademeneau pe bărbați. Celui care candida pentru un loc în ordin i se dădea să bea haşiş şi, după ce era drogat, era introdus în grădină, spunându-i-se că se găseşte în paradis. După cinci zile de desfătare cu vin femei şi mâncăruri alese, candidatul era din nou drogat şi apoi scos din grădină. O dată trezit, întreba ce s-a întâmplat de nu se mai găseşte în paradis. I se răspundea că ar fi posibil să se reîntoarcă, de data aceasta pentru totdeauna, dacă va asculta cu supunere ordinele maestrului şi îşi va da viața în serviciul acestuia. Tinerii care urmau ordinele primite erau denumiți *hassisiym* (din această denumire provine cuvântul *asasin* din limbile europene).

Hasan a domnit în Alamut 35 de ani, răstimp în care a făcut din teritoriul aflat sub jurisdicția sa un centru al crimei, dar şi al culturii şi artei. Organizația a dăinuit mult timp după moartea sa şi a participat la luptele împotriva cruciaților. În anul 1256, mongolii lui Hulagu au reuşit să ocupe fortăreața Alamut, ca şi alte puncte de rezistență ale "asasinilor". De atunci, membrii ordinului au fost urmăriți ca nihilişti, dușmani ai ordinii sociale, şi executați ori de câte ori erau capturați. Cu timpul, ordinul s-a transformat într-o sectă religioasă pașnică. Membrii ei se găsesc astăzi răspândiți în India, Persia, Siria şi Africa, având-l conducător pe Aga Khan. Printre alte obligații rituale, ei au datoria să predea anual casei sectei o zecime din toate câştigurile realizate, banii adunați fiind destinați acțiunilor filantropice.

Revenind la destinul Islamului sub domnia sultanilor selgiuzi, evenimentele se derulează în continuare astfel. La scurt timp după Nazim, moare şi Malik Şah. După o perioadă de lupte între prezumtivii moştenitori la tron, sultanatul revine lui Sindjar (1117-1157). Sub domnia sa, Bagdadul îşi recapătă strălucirea de odinioară, dar după moartea sa, imperiul selgiud se descompune în mai multe regate locale, care duc între ele un continuu război. Un sclav kurd al lui Malik, Zangi, a pus în 1127, la Mosul, bazele unei noi dinastii, cea a atabegilor. El s-a opus cu energie extinderii dominației cruciaților. Fiul său Nur-ud-din Mahmud (1146-1173) a cucerit Siria, şi-a transferat capitala la Damasc şi a smuls Egiptul de sub dominația fatimizilor. (Fatimizii – dinastie de orientare şiită – descinzând din Fatima, fiica Profetului, au domnit în Africa de Nord în perioada 909-1171, cu titlul de califi. În anul 969 cuceresc Egiptul şi în anul 973 îşi stabilesc reşedința în nou înființata capitală, Cairo. Din secolul XI începe declinul dinastiei.)

Egiptul de sub dinastia fatimizilor a cunoscut o decadență asemănătoare cu decadența abbasizilor. După cum abbasizii au fost reduşi la rolul de conducători religioşi, mai întâi de buwayhizi şi apoi de selgiuzi, tot astfel califii fatimizi de la Cairo au devenit simpli preoți şiiți, statul fiind condus în fapt de viziri. Pierduți în haremul suprapopulat de soții şi concubine, înconjurați de sclave şi eunuci, moleşiți de lux şi abundență, fatimizii le-au îngăduit primilor lor miniştri să poarte titlul de regi şi să dispună după bunul lor plac de toată puterea în administrarea statului. În anul 1164, funcția de vizir a fost disputată între doi pretendenți. Unul din ei, Şwar, a cerut ajutorul lui Nur-ud-din. Acesta i-a trimis un detaşament sub conducerea generalului Şirkuh, care însă l-a ucis pe Şwar şi a ocupat postul de vizir. Lui Şirkuh i-a urmat pe tron nepotul său, *al-Malik al-Nasir Salah ed-din Yusuf ibn Ayyub*, ceea ce înseamnă "regele, apărătorul, onoarea credinței, Iosif fiul lui Hiob", pe care lumea medievală din perioada celei de-a treia cruciade l-a înregistrat sub numele de Saladin.

S-a născut în Tekrit, pe malurile Tigrului (1138), şi nu era semit, ci kurd. Tatăl său, Ayyub, fusese guvernator mai întâi la Baalbek, sub domnia lui Zangi, apoi la Damasc, sub Nur-ud-din. În aceste oraşe Saladin a crescut în mediul de la curte, deprinzând arta administrării statului şi meşteşugul conducerii războiului. Aceste calități erau completate cu o adâncă cucernicie, temeinice cunoştințe teologice şi un mod de viață aproape ascetic. Musulmanii îl considerau ca pe unul dintre sfinții lor. La venirea sa în Egipt ca însoțitor al lui Şirkuh, Saladin s-a distins în aşa măsură ca războinic, încât a fost numit comandant militar la Alexandria, pe care a apărat-o cu succes împotriva francilor. La vârsta de treizeci de ani a devenit vizir şi s-a dedicat cu trup şi suflet reînvierii mahomedanismului originar. În anul 1171 a scos numele califilor fatimizi şiiți din textul rugăciunilor publice, înlocuindu-le cu numele califilor abbasizi sunniți, care la acea dată erau reduşi la funcția de conducători religioşi. Ultimul dintre califii fatimizi, Al-Adid, zăcea bolnav în palatul său, fără să aibă cunoştință despre această revoluție clericală. Saladin a avut grijă ca bătrânul decrepit să poată muri în liniște, ceea ce s-a întâmplat curând, evenimentul marcând sfârşitul dinastiei fatimide.

Când a pătruns în palatul califului, după moartea acestuia, a găsit în interior douăsprezece mii de locatari, dintre care, cu excepția puținelor rude de sex bărbătesc ale lui Al-Adid, restul erau femei. În palat a găsit o cantitate uriaşă de bijuterii prețioase, fildeş, cristaluri scumpe şi opere de artă. Din toate aceste bogății, Saladin nu a păstrat nimic pentru sine. A predat palatul conducătorilor trupelor sale, iar el şi-a continuat viața în aceeaşi simplitate ca şi înainte.

La moartea lui Nur-ud-din (1173), guvernatorii provinciilor au refuzat să-l recunoască rege pe fiul acestuia, în vârstă de 11 ani. Sub pretextul că cruciații intenționează să ocupe țara, Saladin a părăsit Egiptul cu un detaşament de 700 de călăreți şi, printr-o serie de atacuri rapide, a devenit stăpânul Siriei. La reîntoarcerea în Egipt a luat titlul de rege, întemeind dinastia ayyubizilor (1175). Şase ani mai târziu a inițiat o nouă campanie în Siria, a mutat capitala la Damasc, după care a cucerit Mesopotamia. În regiunile înglobate în regatul său a impus aceeaşi religiozitate severă ca şi la Cairo. A construit mai multe moschei, spitale, şi şcoli teologice. În timpul domniei sale Islamul se mândrea cu modul în care era respectată legalitatea şi distribuită dreptatea, iar lumea creştină a recunoscut în Saladin un nobil autentic.

După moartea sa (1193) asistăm din nou la haosul dinastic, familiar acestei perioade din istoria Islamului. Fiii săi nu au fost la înălțimea moştenirii lăsate de Saladin şi dinastia ayyubidă s-a stins după trei generații.

7. ISLAMUL APUSEAN

În anul 1249 moare al-Salih, ultimul sultan din familia ayyubizilor. Văduva sa, Şadşar al-Durr, a pus să fie ucis fiul ei vitreg şi s-a proclamat regină. Pentru a salva onoarea bărbaților, conducătorii musulmani din Cairo au ales regent un fost sclav, Aybak. Regina s-a căsătorit cu el, dar a continuat să exercite guvernarea şi când soțul ei a voit să facă o declarație de emancipare, ea a pus să fie asasinat. La scurt timp după acest eveniment tragic, regina ucigaşă a fost, la rândul ei, asasinată de sclavele lui Aybak.

Deşi domnia lui Aybak a fost de scurtă durată, a avut suficient timp să întemeieze dinastia mamelucilor, care a guvernat Egiptul timp de 67 de ani (1250-1517).

Cel mai mare şi totodată cel mai lipsit de scrupule sultan mameluc a fost al-Malik Baibars. La origine sclav turc, a reuşit, prin curaj şi şiretenie, să ocupe unul dintre posturile înalte din ierarhia armatei egiptene. El a fost cel care a zdrobit în 1250, la Marisura, armata lui Ludovic al IX-lea (cel Sfânt), luându-l prizonier pe rege. Zece ani mai târziu a luptat ca un brav, sub sultanul Qutuz, în bătălia de la Ain Djalut, unde s-a pus stavilă invaziei mongole spre Apus. Dar pe drumul de întoarcere spre Cairo, al-Malik şi-a ucis suveranul şi s-a proclamat sultan. În timpul domniei sale a luptat cu succes împotriva cruciaților şi pentru faptele sale de arme tradiția musulmană îi acordă aceeaşi prețuire ca şi lui Harun şi Saladin. Sistemul de guvernare pe care l-a instaurat s-a dovedit atât de durabil încât, în ciuda incapacității celor mai mulți dintre urmaşii săi, dinastia s-a menținut până în 1517, când Egiptul a fost cucerit de turci.

În aceeaşi perioadă, în Africa de Nord, o serie de dinastii locale, apărute în urma procesului de dezagregare a Imperiului abbasid, cunoşteau epoca lor de înflorire şi apoi decadența. Zaryzii (972-1148) şi Hafsizii (1228-1534) au domnit în Tunis. Hammadizii (1007-1152) au guvernat Algeria, iar Almoravizii (1056-1152) şi Almohazii (1130-1269) au fost stăpânii Marocului. Toate aceste dinastii au o trăsătură comună. După un început viguros (toate s-au născut din virtuțile războinice ale întemeietorilor lor), ele au adoptat un stil de viață în care predominau luxul şi plăcerile. Ca măsură a valorii nu mai era considerată vitejia, ci banul. Aparatul funcționăresc a devenit corupt. Lipsa de preocupare a conducerii politice pentru treburile publice a avut drept urmare creşterea banditismului, drumurile au devenit nesigure, comerțul şi-a diminuat volumul şi sărăcia s-a întins pretutindeni.

O analiză a Islamului apusean nu poate să facă abstracție de prezența musulmană în zona Mării Mediterane. După cucerirea Siriei şi Egiptului, conducătorii musulmani au realizat că stăpânirea coastei maritime nu este posibilă fără o flotă puternică. După construirea flotei, corăbiile de război arabe au cucerit Ciprul şi Rodosul, dovedindu-se în ciocnirile navele superioare flotei bizantine. În acest proces de expansiune, Corsica a fost ocupată în 809, Sardinia în 810, Creta în 823. Nu au lipsit nici incursiunile de jaf şi ocuparea temporară a unor oraşe din Italia: Palermo (831), Messina în 843, Syracuza în 878. Când Fatimizii au luat locul Aghlabizilor la conducerea Egiptului, au preluat şi stăpânirea Siciliei. Unul dintre guvernatorii insulei, Husein al-Kalbi, s-a declarat independent şi a întemeiat dinastia Kalbiților, în timpul cărora cultura musulmanilor din Sicilia a atins un punct culminant.

După ce şi-au consolidat dominația asupra Mării Mediterane, sarazinii (în latină *saracenus*, denumire dată de istoricii antici şi medievali arabilor) şi-au îndreptat privirile lacome spre oraşele din sudul Italiei. În secolul IX, pirateria devenise o îndeletnicire onorabilă şi era practicată atât de creştini, cât şi de arabi, care atacau prin surprindere aşezările de pe coastă pentru a jefui şi a lua prizonieri, pe care îi vindeau ca sclavi. În anul 841, musulmani au ocupat Bari, cea mai importantă bază navală bizantină din Italia. În anii următori, la chemarea ducelui Lombardiei, invadatorii arabi au măturat Italia în lung şi lat, jefuind în marşul lor oraşe, sate, mânăstiri şi ogoare. În 846, la Ostia au debarcat o mie de musulmani care au înaintat până la porțile Romei, jefuind nestingheriți suburbiile oraşului şi bisericile Sf. Petru şi Sf. Paul, după care s-au întors încărcați cu prăzi la corăbiile lor. Întrucât autoritățile laice s-au dovedit incapabile să împiedice incursiunile sarazinilor, papa Leon al IV-lea a pus bazele unei coaliții a oraşelor Amalfi, Napoli, Gaeta şi Roma, a cărui conducere a preluat-o. În anul 849, sarazinii, încurajați de succesele anterioare, au invadat din nou Italia, dar flota aliată, binecuvântată de papă, le-a administrat o înfrângere nimicitoare. Cu toată victoria, incursiunile sarazinilor au continuat. În 876 au jefuit Campagna; Roma a fost pusă din nou în primejdie în 880, astfel că papa a acceptat să plătească sarazinilor 25.000 de mancusi anual pentru a proteja Orașul Sfânt. În 884 au atacat marea mânăstire de la Monte Cassino, pe care au incendiat-o. Şi asemenea incursiuni, care au pustiit Italia, au continuat până când armatele împăratului bizantin şi cele ale împăratului german, împreună cu detaşamente din oraşele din sudul şi centrul Peninsulei, au obținut o victorie decisivă în bătălia de la Garigliano (916), punând astfel capăt unui tragic secol de invazii.

(va urma)

profiluri lirice ~ Florin Papazu ~ profiluri lirice

Florin Papazu s-a născut la 6/19 mai 1919, în Focşani. Doctor al Facultăţii de Drept, Universitatea din Bucureşti (1945).

Veşnicia şi încă o clipă **reprezintă opera căreia Florin Papazu i s-a dedicat începând cu anul 1970. Cea mai mare parte din poezii au fost scrise până în 1989, constituind astfel o "literatură de sertar" care a aşteptat şi sperat libertatea tiparului.**

În faţa optimismului de comandă al epocii, Florin Papazu aduce nimicnicia omului, angoasa timpului devorator şi teribila taină a morţii, într-o confruntare sfâşietoare cu tăcerea lui Dumnezeu.

Operă a unui "sfârşit de veac" în dublul înţeles al cuvântului (sfârşit de secol XX şi prag către "veacul ce va să vină"), volumul *Veşnicia şi încă o clipă* redă poeziei temele perene ale nostalgiei, fragilităţii de apoi şi sufletului neliniştit, însetat de lumină, căutător al infinitului.

Recentul volum a fost îngrijit de fiica autorului (actualmente stabilită în Danemarca), Monica Papazu, veche şi nepreţuită colaboratoare a *Punctelor cardinale*.

Pregătisem cu entuziasm pagina de faţă când am aflat vestea năpraznică a morţii autorului. Astfel, pagina de faţă se preface într-un omagiu postum adus lui Florin Papazu.

Dumnezeu să-l odihnească.

FRIG

Oamenii dorm istoviţi – parcă-s morţi –
Gata s-alunece-n marele Somn.
Stelele trec – fumegândele torţi –
Sângeră rănile blândului Domn.

Muscă bezmetică – gândul buimac
Zboară în jurul trecutului mort.
Mergem pe urme de vechi zodiac
Până-n adâncul, fantasticul port.

Cârma spre Nord, invariabil spre Nord,
Ţărmuri de fum se ivesc la babord.
Bântuie-n noapte un vânt de demult,
Drumul se zbate în hăuri orbeşte.
Singur sub bolta de smoală ascult
Scoarţa Pământului cum se răceşte...

(15 februarie 1972)

VECINUL

Vecinul de celulă nu l-am văzut nicicând.
Îi auzeam doar lanţul târându-se greoi
Şi zbaterea-n neştire a pasului flămând
– Era-ntr-o înserare când l-au adus la noi...

Am ascultat scrâşnirea zăvoarelor de-oţel
Şi cheile în broască rotindu-se de veci,
Şi plânsul fără margini, în care lumi să-neci.
– Nici un cuvânt anume n-am înţeles din el.

De-atunci, statornic prieten, l-am urmărit prin zid.
Un murmur ca de ape m-a însoţit mereu,
Scurma în piatră glasul din ce în ce mai greu
Şi răsuflarea aspră în aerul livid.

... Dar o tăcere stranie m-a zguduit din somn.
Suspinul de alături tăcuse în sfârşit.
L-au ridicat în grabă, în sac pecetluit,
Pe fratele ce-acuma e peste-nalturi Domn.

Nicicând n-o să ştiu faţa vecinului de-o viaţă.
– Un alt ocnaş e-alături, învălul în ceaţă...

(23 ianuarie 1973)

AUTOPORTRET

Zace poetul sub spini şi săgeţi
– Sori se rotesc de-a-ndărătelea, beţi.
Zarea se stinse-n adânc – ca un râu –
Spaimele nopţii scăpat-au din frâu.

Cercuri fierbinţi de aramă se strâng.
Iată, de veci mi-a secat ochiul stâng.

Steaua bălteşte sub muşiţi în hău.
Doamne, zadarnic strig numele Tău.

Cruce să-mi fac, tot încerc... tot aştept...
Frânt ca un ciot se-nchirci braţu-mi drept.

Ţipăt al beznelor – neomenesc –
Mâini descărnate m-adulmecă... cresc...

(29 iunie 1976)

SUB NINSORI

Maică Moarte, Maică Moarte,
Du-mă-n ţara de departe,
Ferecată ca o carte.

Unde se desface-n două
Viaţa Moartă, Viaţa Nouă
– Şi-o să merg pe drum de rouă.

Şi-o să urc pe-argint de lună
Până noaptea o s-apună
– Cale nouă, cale bună!

Pas prin iarbă o s-aud,
Pasul tău prin iarbă – ud –
Ca o boare dinspre sud.

Sub adâncul înstelat
Am gemut şi am strigat,
Am murit... şi-am înviat...

Nimeni nu mi-a auzit
Glasul aspru, ostenit,
Spulberat în infinit.
Trece-voi prin ceaţă sus
– Drum ce are numai dus -
După timpul ce-a apus.

Lin purtat de subsuori,
Sub albastrele ninsori...
Printre stelele surori...

(9 martie 1978)

FEMEIA LUI LOT

Până-n ziuă să pleci negreşit către munţi,
Către zări, neştiut, ca-ntr-un tainic înot.
Nu întoarce privirea trecutul să-nfrunţi,
Nu uita mai ales de femeia lui Lot.

Fugi ca ţărmul s-ajungi cât lumină maiai,
Nu privi îndărăt, nu opri nicăieri.
Pentru tot ce a fost, pentru ziua de ieri,
Drumul tău să nu-l frângi, nici o clipă să dai.

Iată-n noapte crescând – de pucioasă şi foc –
Ploaia oarbă de sus, care-acoperă tot.
Cu trecutul neşters împietrit-ai în loc
– Stâlp de sare rămas – ca femeia lui Lot...

(11 decembrie 1980)

GLOSSĂ (V)

Flămând de stele, însetat de tină,
Colina urc domol, cu vântu-n spate.
E prea târziu de-acum pentru dreptate,
E prea târziu de-acum pentru lumină.

Ascult la uşă – o aştept să vină
Slăvita clipă-a-ntoarcerii-n tăcere,
S-o-mbrăţişez cu ultima putere,
Flămând de stele, însetat de tină.

O şoaptă simt – ai fost pe-aicea, frate?
Se-aşează pasu-mi grav în urma veche.
E glasul tău ce-mi sună în ureche?
Colina urc domol, cu vântu-n spate.

Un lung convoi de râme târâtoare
Înlănţuie pământul pe-nserate.
Şi totu-i gata parcă de plecare.
E prea târziu de-acum pentru dreptate.

Păşesc prin ochiuri stranii de rugină,
De sânge tânăr pentru-nalte fapte.
Adio, ziuă! Vin la tine, noapte!
E prea târziu de-acum pentru lumină.

E prea târziu de-acum pentru lumină,
E prea târziu de-acum pentru dreptate.
Colina urc domol, cu vântu-n spate,
Flămând de stele, însetat de tină...

(3 februarie 1994)

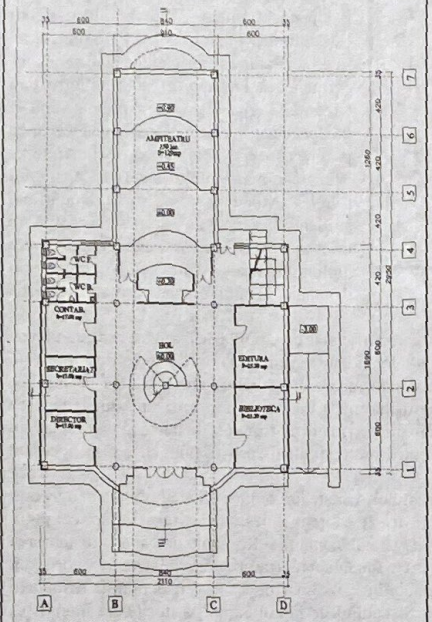

PLAN PARTER SCARA 1:200

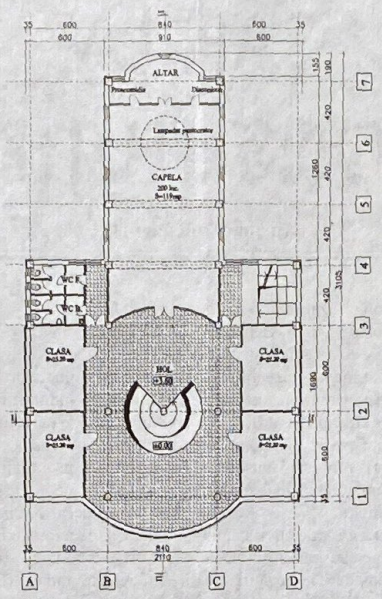

PLAN ETAJ SCARA 1:200

ASOCIAȚIA MEDICALĂ CREȘTINĂ CHRISTIANA

Șos. Pantelimon, nr. 27, sector 2, București; E-mail: chr@mediasat.ro

INIȚIATIVA ÎNFIINȚĂRII: un grup de medici și preoți ortodocși din București.
ANUL ÎNFIINȚĂRII: 1990.
TEMEIUL STATUTAR: asociație creștin-ortodoxă de caritate; acordă asistență medicală, socială și spirituală; promovează conceptul de **medicină creștină**.

REALIZĂRI PÂNĂ ÎN PREZENT

- 27 de filiale în România, cu învățământ medical preuniversitar (peste 10.000 de absolvenți și 5.000 elevi în curs de școlarizare);
- sponsorizarea a o sută monahii și elevi săraci pentru efectuarea studiilor de medic și asistent medical;
- editură profilată pe teme medicale și teologice (40 titluri de carte editate);
- a inițiat și sprijinit substanțial înființarea a trei mănăstiri, dintre care două cu slujire medicală;
- a organizat 12 simpozioane și numeroase schimburi de experiență, în țară și străinătate, pe teme medicale și de filantropie.

IMPASUL ACTUAL AL ASOCIAȚIEI

În București, activitatea Asociației, în principal a școlii și a editurii, se desfășoară într-o clădire închiriată, provizorie, improprie, motiv pentru care există riscul ca Ministerul Educației și Cercetării să nu mai acorde școlii avizul de funcționare.

Pentru construirea unui sediu propriu, conform proiectului anexat, Asociația are nevoie de cca 140.000 dolari SUA.

Vă rugăm să contribuiți, în limita posibilităților, la acest proiect.

Cu recunoștință,
Dr. Pavel Chirilă,
Președinte

Persoane de contact:
Dr. Pavel Chirilă, președinte al Asociației (tel: 092341719; tel: 4915133);
Prof. Elizeta Dincă, director al școlii (tel: 093286951; tel: 7711579; 2520517);
Biol. Nicoleta Macovei, manager al școlii (tel: 093044894; tel: 4932564; 2520517).

VITRINA CĂRȚII

Răzvan Codrescu, *Răsăritenele iubiri. Fals tratat de dezlumire* [versuri], Editura Christiana, București, 2002 (pe coperta I: "Nu crește trandafir fără ghimpe" de Ștefan Orth)

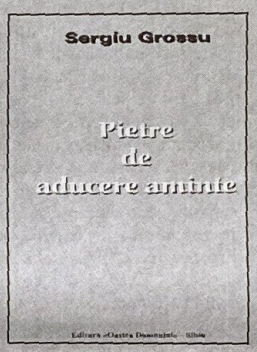

Sergiu Grossu, *Pietre de aducere aminte* [versuri], ediția a II-a, Editura «Oastea Domnului», Sibiu, 2002 (cu o prefață de Gheorghe Precupescu)

Dumitru Cristea, *Viața mea* [versuri, parte concepute mental în închisoare], ediție îngrijită de Constantin Mustață, prefață: Doru Moțoc, postfață: Constantin Cubleșan, Editura Studia, Cluj-Napoca, 2002

Vasile Blănaru-Flamură, *Apocalipsa ucigașă: Înfricoșătorul asasinat din noaptea de 29/30 noiembrie 1938. Blestemul atentatelor politice*. Editura SEPCO S.R.L., col. "Iconar", București, 2002 (cu o prefață de Gelu Netea, îngrijitorul ediției)

ŞAH LA CONSTITUŢIE !

(urmare din pag. 1)

sufletească fiind o condiţie *sine qua non* pentru ca trupul să prospere. Şi cum naţiunile sunt realităţi diacronice, participarea la naţiunea în care te-ai născut nu este posibilă fără a-i trăi trecutul şi viitorul cu aceeaşi intensitate cu care trăieşti prezentul, cultul morţilor şi grija pentru generaţiile viitoare trebuind să precumpănească.

În actualul climat politic, puternic poluat de "consecinţele comunismului", era firesc să nu-şi găsească loc o evaluare obiectivă a prigoanei comuniste şi, cu atât mai puţin, o acţiune de cinstire a acelora care, în încleştarea cu comunismul, şi-au sacrificat bunul cel mai de preţ pe care Dumnezeu l-a dăruit omului, viaţa. Ceea ce au refuzat să facă toate regimurile postdecembriste, au făcut, cu slabele lor puteri, bătrânii supravieţuitori ai temniţelor comuniste, care au înţeles că suprema lor datorie este să-şi cinstească morţii, să păstreze vie memoria celor care au căzut în lupta inegală cu molohul comunist. Ca răspuns la fărădelegile comuniste, cu o impresionantă capacitate de dăruire, pretutindeni unde s-a suferit şi s-a murit pentru legea creştină, pentru neam şi pentru ţară, foştii deţinuţi politici au ridicat, după puteri, troiţe, cruci comemorative şi, pe alocuri, chiar memoriale de dimensiuni impresionante, aşa cum este Mausoleul de la Aiud (a se vedea, în acest număr, pagina 11), care să amintească generaţiilor viitoare preţul plătit de români în lupta împotriva comunismului.

Fără rădăcini în fiinţa neamului, actuala putere politică a găsit de cuviinţă, în compensaţie la indiferenţa faţă de martirii căzuţi în înfruntarea cu comunismul, să importe pe malurile Dâmboviţei un cult îndreptăţit principial, dar fără legătură cu istoria şi suferinţele românilor, "cultul victimelor Holocaustului". Ca şi deputatul francez Gayssot, autorul legii care-i poartă numele, ce "nu a văzut crimele contra umanităţii decât cu ochiul drept", premierul Năstase, dând dovadă de cecitate la ochiul stâng şi pentru a proteja noul cult pe care l-a instituit, a emis la rândul său o "Ordonanţă de urgenţă" prin care – conform relatării din cotidianul *România liberă* din 23 martie – "cei care contestă sau neagă în public Holocaustul ori efectele acestuia sunt pasibili de o pedeapsă între 6 luni şi 5 ani de puşcărie", iar "persoanele juridice care vor încălca prevederile ordonanţei se vor dizolva prin hotărâre judecătorească, la cererea Ministerului Public, din oficiu sau la solicitarea oricărei persoane interesate". Aşadar, vajnicul prim-ministru Năstase a anulat dintr-un condei **Articolul 29** (*Libertatea conştiinţei*), **Articolul 30** (*Libertatea de exprimare*) şi **Articolul 31** (*Dreptul la informaţie*) din Constituţia României! Halal stat de drept! Ce contează însă pentru preşedintele *in spe* al României de mâine un fleac de Constituţie, sau părerea prestigiosului istoric german Ernst Nolte că "argumentelor revizioniste trebuie să li se răspundă tot prin argumente, şi nu prin procese", confirmată şi de colegul său francez, François Furet, care îi răspunde cu autoritatea autenticului om de ştiinţă: "Împărtăşesc ostilitatea dumneavoastră faţă de tratarea legislativă sau autoritară a faptelor istorice" (din schimbul de scrisori între cei doi istorici, publicat de Editura Albatros sub titlul *Fascism şi comunism*, Bucureşti, 2000)!

Transplantul oficial al noului cult s-a făcut cu un fast deosebit, aşa cum relatează cotidianul *Adevărul* din 19 martie, sub semnătura lui Mihai Diac: "La Cercul Militar Naţional s-a deschis, ieri, pentru prima dată în România, un curs de «Istorie a Holocaustului». Cursul face parte din programa de învăţământ a Colegiului Naţional de Apărare şi va fi susţinut de Radu Ioanid, director de programe la Muzeul Memorial al Holocaustului din Washington. Dintre oficialii prezenţi la ceremonia de ieri de la Bucureşti, o poziţie dură a avut, în discursul lui, ambasadorul american în România, Michael Guest: Este uşor să punem tragediile istoriei pe seama unor forţe externe, aşa cum încearcă unele voci din România. România a participat la Holocaust nu doar prin deciziile şi acţiunile generalului Antonescu şi ale Gărzii de Fier, ci şi prin cetăţenii care au *sprijinit* acele evenimente deschis sau prin tăcerea lor".

Alocuţiunea ambasadorului american în capitala unui "stat naţional, suveran şi independent, unitar şi indivizibil", aşa cum este definită România în Art. 1 al Constituţiei sale, parcă ar fi ieşit din gâtlejul unui *Gauleiter* german, instalat cu forţa tancurilor într-o ţară cucerită. Cuvintele acestui diplomat venit să pledeze o cauză care nici măcar nu este cauza ţării pe care este acreditat să o reprezinte, ci cauza legitimă a Statului Israel şi a Consiliului Evreiesc Mondial, mi-au sunat cu atât mai strident şi jignitor cu cât atâta aroganţă nu mi-a fost dat să întâlnesc la nici unul dintre diplomaţii nazişti care s-au perindat prin România în anii în care armata germană stăpânea Europa!

Cel de-al doilea personaj care a oficiat la ceremonia de inaugurare a cursului de "Istorie a Holocaustului", Radu Ioanid, a mers direct la ţintă şi a explicat motivele care au determinat forurile conducătoare ale evreimii mondiale să se implice nemijlocit în îndoctrinarea ofiţerimii române: "În primii ani după căderea comunismului, o parte din vârfurile Armatei au fost vârf de lance al reabilitării lui Antonescu, şi evident că pentru mulţi dintre liderii români devenise necesară corectarea acestei situaţii".

Agresarea ideologică a cadrelor Armatei prin îndoctrinare politică, în interesul altei naţiuni decât cea pe care aceste cadre o slujesc, constituie un fapt cel puţin straniu. Ca toate instituţiile adevăratei Românii – România de până la instaurarea regimurilor totalitare – Armata era fundamentată pe un riguros sistem de valori, care îi conferea trăinicie şi respectabilitate. "Marea mută", aşa era denumită Armata în trecut – o perifrază care voia să sublinieze faptul că militarilor le era interzis să exprime păreri politice. Armata vorbeşte numai în timp de război, prin glasul armelor. În timp de pace, tace şi se pregăteşte.

Exercitarea unei presiuni ideologice asupra cadrelor armatei prin cursul de "Istorie a Holocaustului" nu este însă o premieră în trista perioadă postbelică. La scurt timp după ocuparea României de către Armata Roşie, în 1944, un coreligionar al lui Radu Ioanid, politrucul sovietic (ulterior general român) Ernst Neulander, cunoscut sub numele conspirativ de Valter Roman, a fost însărcinat să înfiinţeze Departamentul de îndoctrinare marxistă a Armatei, care atunci a fost denumit Departamentul de Educaţie, Cultură şi Propagandă (ECP). O instituţie nefastă, condusă de politruci, care a schilodit sufletele ostaşilor timp de o jumătate de veac! Or, cursul de "Istorie a Holocaustului" readuce în actualitate pacostea îndoctrinării abuzive a corpului militar, indiferent de sensul acesteia. Cel puţin dacă la acest curs se va preda holocaustul (cu h mic), denumire care desemnează tragicul şi indiscutabilul eveniment istoric, iar nu Holocaustul (cu H mare), care este reprezentarea ideologică a celui dintâi (distincţie esenţială făcută de Norman G. Finkelstein, în introducerea volumului *Industria Holocaustului. Reflecţii asupra exploatării suferinţei evreieşti*)! Dacă însă ţinem seama de afirmaţia lui Rabbi Arnold Jacob Wolf, Hillel Director, Yale University, pusă de Finkelstein ca *motto* la cartea sa ("Se pare că în universităţile noastre Holocaustul este vândut, nu predat"), sunt şanse ca la cursul condus de Radu Ioanid lucrurile să urmeze tocmai această cale impură. Ca să nu mai luăm în discuţie anomalia morală şi deontologică a faptului că tânăra ofeţirime română, cunoscătoare prin decret guvernamental a suferinţelor îndurate de un greu încercat popor străin, este lăsată în ignoranţă faţă de suferinţele îndurate de propriul ei popor, în închisorile şi în lagărele comuniste, unde au fost exterminaţi, între alţii, aproape o sută de generali şi colonei ai Armatei române!

Situaţia s-ar echilibra numai în cazul în care ofiţerimii române i s-ar impune şi un curs special de "Istoria holocaustului roşu" (care a făcut nu 6, ci peste 100 de milioane de victime). Până atunci ne temem că, în pofida bunelor intenţii, dreptatea va continua "să umble cu capul spart"...

Gabriel CONSTANTINESCU

Editura PUNCTE CARDINALE
B.R.D. Sucursala SIBIU
Cont nr. 251100996517509

Gabriel CONSTANTINESCU (director),
Răzvan CODRESCU (redactor şef),
Demostene ANDRONESCU (redactor şef-adjunct),
Ligia BANEA (secretar de redacţie), Marcel PETRIŞOR, Florea TIBERIAN
Adresa Redacţiei: 2400 SIBIU - Calea Dumbrăvii 109, tel./fax 069/422536

Tehnoredactare computerizată "PUNCTE CARDINALE"
Masib S.R.L Printing Company